

UNIVERSITY
of NICOSIA

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της Θέμιδος – Κορίνας Δελλαπόρτα

ΘΕΜΑ : «Η τεχνητή νοημοσύνη και η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των δημιουργών στο πλαίσιο της μουσικής βιομηχανίας»

Επιβλέποντες καθηγητές:

Μαρίνα Μαρκέλλου

Απόστολος Μάνθος

Αθήνα, 2026

Πηγή: AI Symphony Collective - distributed by MuseNet Digital, 2024. All rights reserved.

Copyright [Θέμις - Κορίνα Δελλαπόρτα 2026]

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τις τελευταίες δεκαετίες, η Τεχνητή Νοημοσύνη έχει διεισδύσει σε ένα ευρύτατο φάσμα της καθημερινότητας. Η ολοένα κλιμακούμενη χρήση συστημάτων ΤΝ σε ποικίλους τομείς, όπως η υγεία, η οικονομία, η εκπαίδευση, και η τέχνη, έχει αναγάγει το νέο αυτό φαινόμενο σε πρωταγωνιστή της τεχνολογικής ανάπτυξης, και έχει ως αποτέλεσμα να εγείρονται σοβαρά ηθικά, κοινωνικά, νομικά και εργασιακά ζητήματα.

Στο πλαίσιο αυτό της εκτεταμένης παρουσίας της τεχνητής νοημοσύνης στην καθημερινή ζωή, δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστος ο κλάδος του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, δημιουργώντας νέες προκλήσεις και νομικά ερωτήματα. Πιο συγκεκριμένα, τα συστήματα ΑΙ δύνανται να παράγουν έργα, όπως εικόνες, κείμενα, λογισμικό και μουσική, τα οποία μοιάζουν με ανθρώπινη δημιουργία. Αυτό έχει ως συνέπεια, να εγείρονται ερωτήματα σχετικά με το ποιος πρέπει να θεωρείται δημιουργός και δικαιούχος των πνευματικών δικαιωμάτων.

Συγχρόνως, η εκπαίδευση των μοντέλων ΑΙ βασίζεται συνήθως σε τεράστιες βάσεις δεδομένων, που ενδέχεται να περιλαμβάνουν βιβλία, άρθρα, φωτογραφίες, μουσικά έργα, λογισμικό, πολλά εκ των οποίων προστατεύονται από copyright, χωρίς όμως να υπάρχει πάντα σαφής άδεια χρήσης, γεγονός το οποίο έχει οδηγήσει στην πλειονότητα των περιπτώσεων σε δικαστικές διαμάχες κατά εταιρειών (Open AI, Meta, και άλλων εταιρειών generative AI) αναφορικά με το αν η αξιοποίηση αυτού του υλικού αποτελεί θεμιτή χρήση για σκοπούς καινοτομίας, ή παραβίαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Στο πλαίσιο αυτό, με την παρούσα εργασία, θα γίνει απόπειρα διερεύνησης των νομικών πτυχών που ανακύπτουν από την χρήση των συστημάτων ΑΙ, από την οπτική γωνία όμως του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας, με ιδιαίτερη βαρύτητα στον κλάδο της μουσικής. Ο χώρος της μουσικής υφίσταται σημαντικές επιδράσεις από τις ραγδαίες εξελίξεις στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, καθώς τα μουσικά έργα είναι ευρέως διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή, γεγονός που διευκολύνει την χρήση τους για την εκπαίδευση αλγορίθμων, ενώ ταυτόχρονα η δυνατότητα των συστημάτων ΑΙ να αναλύουν μουσικά πρότυπα, και να παράγουν νέο μουσικό περιεχόμενο, συνεπάγεται σημαντικές νομικές, ηθικές και οικονομικές προκλήσεις.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω εξελίξεων, η ΔΕ θα πραγματευτεί τα ζητήματα αυτά, μέσω της ανάλυσης της έννοιας της τεχνητής νοημοσύνης και της δημιουργικής τεχνητής νοημοσύνης, με παράλληλες περιπτωσιολογικές αναφορές, καθώς και επισκόπηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου. Επιπροσθέτως, θα παρατεθεί η νομοθεσία και οι γενικές αρχές της πνευματικής ιδιοκτησίας, και θα αναλυθεί η πιθανότητα αναπροσδιορισμού των ορίων της, προκειμένου να καταστεί δυνατή η υπαγωγή των δημιουργιών τεχνητής νοημοσύνης στο καθεστώς προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας. Καταληκτικά, η εργασία θα ερευνήσει τις επίμαχες εξελίξεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, αξιοποιώντας την θεωρία και την νομολογία.

ABSTRACT

In recent decades, Artificial Intelligence has penetrated a wide range of everyday life. The ever-escalating use of AI systems in various sectors, such as health, economy, education, and art, has elevated this new phenomenon to the forefront of technological development, and has resulted in serious ethical, social, legal, and labor issues.

In this context of the extensive presence of AI in everyday life, the field of intellectual property law could not remain unaffected, creating new challenges and legal questions. More specifically, AI systems can produce works, such as images, texts, software, and music, that resemble human creation. This has the consequence of raising questions about who should be considered the creator and beneficiary of copyright.

At the same time, the training of AI models is usually based on huge databases, which may include books, articles, photographs, musical works, software, many of which are protected by copyright, but without always having a clear license for use, which has led in the majority of cases to legal disputes against companies (Open AI, Meta, and other generative AI companies) regarding whether the use of this material constitutes fair use for innovation purposes, or a violation of intellectual property rights.

In this context, this diplomatic work will attempt to investigate the legal aspects of issues arising from the use of AI systems, but from the perspective of intellectual property law, with particular emphasis on the music industry. The music industry is increasingly affected by developments in artificial intelligence, as musical works are widely available in digital form, which facilitates their use for training algorithms, while at the same time the ability of AI systems to analyze musical patterns and produce new musical content entails significant legal, ethical and economic challenges.

In light of the above developments, the DW will discuss these issues through the analysis of the concept of artificial intelligence and creative artificial intelligence, with parallel case reports, as well as an overview of the current legal framework. Subsequently, the legislation and general principles of intellectual property will be presented, and the possibility of redefining its boundaries will be analyzed, in order to enable the inclusion of artificial intelligence creations under the intellectual property protection regime. Finally,

the DW will investigate the controversial developments at the national and international level, utilizing theory and case law.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
-----------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ.....	13
--	----

1. Ορισμός πνευματικής ιδιοκτησίας.....	13
2. Σύντομη ιστορική αναδρομή.....	13
3. Νομική φύση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.....	14
4. Βασικές αρχές του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας.....	15
α. Η αρχή της διάκρισης μεταξύ ιδέας και μορφής.....	15
β. Η αρχή της αξιολογικής και ιδεολογικής ουδετερότητας.....	15
γ. Η αρχή της αυτοδίκαιης προστασίας.....	15
δ. Η αρχή της πρωτοτυπίας.....	15
ε. Η αρχή της ισορροπίας συμφερόντων.....	15
5. Αντικείμενο-υποκείμενο και προϋποθέσεις προστασίας.....	15
6. Περιορισμοί και εξαιρέσεις στην πνευματική ιδιοκτησία.....	17
i. Περιέλευση του έργου στον δημόσιο τομέα.....	17
ii. Λήξη προστασίας των συγγενικών δικαιωμάτων.....	17
7. Νομικό πλαίσιο της πνευματικής ιδιοκτησίας σε διεθνές, ευρωπαϊκό, και εθνικό επίπεδο.....	19
α. Διεθνές επίπεδο.....	19
β. Ευρωπαϊκό Δίκαιο.....	19
γ. Εθνικό επίπεδο.....	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ.....	20
--	----

i. Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (Copyright).....	20
ii. Τα συγγενικά δικαιώματα (Neighboring Rights).....	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ.....	23
---	----

1. Ορισμός τεχνητής νοημοσύνης.....	23
2. Είδη τεχνητής νοημοσύνης.....	23
3. Εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης στην μουσική βιομηχανία.....	24

4. Νομικό πλαίσιο της τεχνητής νοημοσύνης.....	25
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΤΝ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΤΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ (INPUT – OUTPUT).....	28
---	----

1. Το στάδιο του input. Η εκπαίδευση των μοντέλων ΤΝ.....	28
α. Γενικά.....	28
β. Διαδικασία της εκπαίδευσης.....	29
γ. Οι εξαιρέσεις της Οδηγίας 2019/790 και οι διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1689 (AI Act).....	30
δ. Οι αντιδράσεις των επαγγελματιών της μουσικής βιομηχανίας.....	31
ε. Νομολογιακές εξελίξεις και συγκριτική επισκόπηση του νομοθετικού πλαισίου.....	32
2. Το στάδιο του output. Το παραγόμενο αποτέλεσμα της ΤΝ.....	37
α. Γενικά.....	37
β. Προστασία του output.....	38
i. Προϋποθέσεις προστασίας του output με βάση τις διατάξεις του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας.....	38
ii. Νομολογιακή διαμόρφωση των προϋποθέσεων προστασίας.....	39
γ. Προσβολή δικαιωμάτων τρίτων μέσω του παραγόμενου αποτελέσματος (output).....	42
i. Γενικά.....	42
ii. Νομολογία του ΔΕΕ.....	42
δ. Η προσομοίωση της φωνής και του καλλιτεχνικού ύφους μέσω της τεχνητής νοημοσύνης.....	44
3. Συμπερασματικές επισημάνσεις επί του παραγόμενου αποτελέσματος.....	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ	
---	--

1. Κατοχύρωση της φωνητικής και καλλιτεχνικής ταυτότητας.....	48
2. Διαφάνεια και ενημέρωση ως προς την χρήση AI.....	49
3. Διασφάλιση αδειοδότησης και δίκαιης αμοιβής.....	49
4. Η συμβατική αδειοδότηση ως μέσο εξισορρόπησης συμφερόντων.....	51

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	55
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ	59

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 1902, ο Μαρκ Τουέιν, έπειτα από σειρά δυσάρεστων εμπειριών αναφορικά με την υποκλοπή του τελευταίου του βιβλίου, έγραψε : «Μόνο ένα πράγμα είναι αδύνατο ακόμα και στον Θεό : να βρει νόημα στα διάφορα καθεστώτα πνευματικής ιδιοκτησίας του πλανήτη». Με αυτήν την φράση ο διάσημος συγγραφέας θέλησε να καταδείξει το πόσο περίπλοκα και αντιφατικά είναι τα διάφορα συστήματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Στην σύγχρονη εποχή, που οι αρχές της πνευματικής ιδιοκτησίας έχουν εδραιωθεί, ο Τουέιν θα μπορούσε ενδεχομένως να βρει λύση στα προβλήματά του, ωστόσο το πεδίο εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις (Jougleux, 2020, σ. 7). Η προαναφερθείσα φράση μπορεί να θεωρηθεί ως προάγγελος της σημερινής σύγκρουσης μεταξύ του παραδοσιακού πλαισίου πνευματικής ιδιοκτησίας και των προκλήσεων που επιφέρει η ΤΝ.

Η τεχνητή νοημοσύνη, η ανάπτυξη της οποίας είναι ραγδαία τον 21^ο αιώνα, έχει επιφέρει σημαντικότερες αλλαγές σε πλήθος τομέων της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής. Η ικανότητα των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης να αναλύουν δεδομένα, και να παράγουν εικόνες, κείμενα, μουσικά έργα, και λοιπά έργα πνευματικής δημιουργίας, θέτει εν αμφιβόλω βασικές έννοιες του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως η πατρότητα, η πρωτοτυπία, και η προστασία του δημιουργού.

Συγχρόνως, η εκπαίδευση των συστημάτων ΑΙ ερείδεται συχνά στην χρήση τεράστιου όγκου δεδομένων και προστατευόμενων έργων, γεγονός που δημιουργεί προβληματισμό αναφορικά με την σύννομη χρήση αυτής, την συναίνεση των δικαιούχων, το πεδίο και τα όρια εφαρμογής των περιορισμών και εξαιρέσεων της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Δύο λοιπόν είναι τα βασικά σημεία στα οποία τέμνεται η τεχνητή νοημοσύνη με το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας. Αφενός, το πρώτο αφορά στο στάδιο της εισόδου δεδομένων (input), ήτοι στην χρήση προστατευόμενων έργων για την εκπαίδευση συστημάτων ΑΙ, καθώς και στις προϋποθέσεις νομιμότητας της πρακτικής αυτής, αφετέρου το δεύτερο εστιάζει στο στάδιο εξόδου (output), παραγωγής αποτελέσματος, και κατά πόσο αυτό μπορεί να υπαχθεί σε καθεστώς προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας (Βαγενά, 2024).

Σε ό, τι αφορά τον κλάδο της μουσικής, στον οποίο θα δοθεί έμφαση εν προκειμένω, η εφαρμογή τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης για ανάλυση, παραγωγή, σύνθεση και διάθεση μουσικών έργων, διαμορφώνει νέες συνθήκες, μεταβάλλοντας τις παραδοσιακές ισορροπίες μεταξύ ψηφιακής καινοτομίας και πνευματικού έργου. Η λειτουργία των τεχνολογιών αυτών βασίζεται, ως επί το πλείστον, στην εκπαίδευση τους μέσω εκτεταμένων συνόλων δεδομένων, τα οποία περιλαμβάνουν στίχους, ηχογραφήματα, μουσικά έργα και λοιπό προστατευόμενο περιεχόμενο. Η εν λόγω πρακτική έχει αναδείξει, όπως μνημονεύτηκε και ανωτέρω, καίρια νομικά ζητήματα, όπως η συμβατότητα της χρήσης προστατευόμενων έργων για σκοπούς training μοντέλων AI με το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, η εφαρμογή νομοθετικών εξαιρέσεων, όπως η εξόρυξη κειμένου και δεδομένων (text and data mining), καθώς και η απαίτηση συναίνεσης και εύλογης αμοιβής των δικαιούχων. Παράλληλα, η παραγωγική ικανότητα των συστημάτων ΤΝ στον τομέα της μουσικής, νομοτελειακά θέτει ερωτήματα σχετικά με το ζήτημα της κυριότητας των παραγόμενων έργων, τον συνολικό ρόλο του καλλιτέχνη, την αξία της δημιουργικότητας, και τον αντίκτυπο στην μουσική βιομηχανία, σε καλλιτεχνικό, οικονομικό και ηθικό επίπεδο. Ιδίως, τα ζητήματα ηθικής παρουσιάζουν αυξημένη βαρύτητα, καθώς ο κίνδυνος για την απώλεια θέσεων εργασίας, αλλά και για την υποβάθμιση της ανθρώπινης παρέμβασης, είναι περισσότερο από εμφανής (Καλογιάννης, 2023).

Η παρούσα εργασία θα επιχειρήσει να εξετάσει την διάδραση της τεχνητής νοημοσύνης με το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, στον τομέα της μουσικής, με βαρύτητα στην χρήση προστατευόμενων μουσικών έργων για την εκπαίδευση μοντέλων AI, καθώς και στην νομική μεταχείριση των έργων που δημιουργούνται από ή με την χρήση ΤΝ. Προς τον σκοπό αυτό θα αναλυθούν οι πρόσφατες νομοθετικές και νομολογιακές εξελίξεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, το ισχύον νομικό πλαίσιο, καθώς και οι προκλήσεις που αναφύονται για την συγκρότηση ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού κανονιστικού πλαισίου. Στόχος της εργασίας αποτελεί η αξιολόγηση της επάρκειας του υφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου, και η διερεύνηση της ανάγκης επικαιροποίησής του, υπό το φως των νέων συνθηκών, προκειμένου να επιτευχθεί ένας λειτουργικός συμβιβασμός μεταξύ καινοτομίας και ουσιαστικής προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

1. Ορισμός πνευματικής ιδιοκτησίας.

Ο όρος πνευματική ιδιοκτησία ή copyright, αναφέρεται στον κλάδο εκείνο του ιδιωτικού δικαίου, που κατοχυρώνει την προστασία του δημιουργού, αλλά πρωτίστως τα δικαιώματα που η έννομη τάξη αναγνωρίζει στο έργο του δημιουργού. Είναι το απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα του δημιουργού επί του έργου του, το οποίο θεμελιώνεται αυτοδικαίως με την δημιουργία του έργου, και χορηγεί εξουσίες προστασίας και εκμετάλλευσης αυτού. Περιλαμβάνει επομένως, το περιουσιακό δικαίωμα, το οποίο παρέχει στον δημιουργό την δυνατότητα να επιτρέπει ή να απαγορεύει συγκεκριμένες μορφές εκμετάλλευσης του έργου, καθώς και το ηθικό δικαίωμα, το οποίο προστατεύει τον προσωπικό δεσμό του δημιουργού μ' αυτό. (Καλλινίκου, 2000, σ. 15).

2. Σύνοψη ιστορική αναδρομή

Η έννοια της πνευματικής ιδιοκτησίας αναπτύχθηκε σταδιακά. Στις πρώιμες κοινωνίες δεν υπήρχε οργανωμένο σύστημα προστασίας, δεδομένου ότι δεν υπήρχαν περιορισμοί στην αντιγραφή των έργων. Πρόδρομοι της πνευματικής ιδιοκτησίας θεσμοί, παρουσιάστηκαν τον 15^ο αιώνα, με προνόμια που παραχωρήθηκαν από το κράτος, αρχικά στους τυπογράφους και εκδότες, και μετέπειτα στους δημιουργούς. Ιστορικό ορόσημο αποτέλεσε το αγγλικό νομοθέτημα «Statute of Anne» του 1709, που υπήρξε ο πρώτος νόμος στο πεδίο αυτό, και με τον οποίο αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά ότι το δικαίωμα ανήκει στον συγγραφέα, και όχι στον εκδότη αποκλειστικά. Ωστόσο, η Γαλλική επανάσταση, ήταν αυτή που εγκαινίασε την πρώτη πλήρη νομοθετική ρύθμιση, με δύο νόμους, τον Νόμο του 1791 (Le Chapelier), για το αποκλειστικό δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης, και τον Νόμο του 1793 (Lakanal), για το αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής. Κατά τον 19^ο αιώνα, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενισχύθηκε σε μεγάλο βαθμό. Έτσι το 1886, οι προσπάθειες της Διεθνούς Φιλολογικής και Καλλιτεχνικής Ένωσης (ALAI), η οποία ιδρύθηκε υπό την αιγίδα του Victor Hugo, οδήγησαν στην ψήφιση και υπογραφή της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης (1886), η οποία αποτέλεσε τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς συστήματος προστασίας της

πνευματικής ιδιοκτησίας. Εν συνεχεία, ιδρύθηκαν διεθνείς οργανισμοί, και συνήφθησαν διεθνείς συμβάσεις, όπως ο World Intellectual Property Organization (WIPO), με σκοπό την εναρμόνιση των κανόνων.

Παράλληλα με την ενίσχυση της προστασίας των δημιουργών, στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η τεχνολογική ανάπτυξη ανέδειξε την ανάγκη προστασίας των μουσικών, τραγουδιστών και των ηθοποιών, των οποίων οι ερμηνείες γίνονταν αντικείμενο συνεχούς αναπαραγωγής με κάθε μέσο της τότε τεχνολογίας. Οι διεκδικήσεις των προσώπων αυτών οδήγησαν στην υπογραφή της Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης το 1961, η οποία κατοχύρωσε τα λεγόμενα συγγενικά δικαιώματα. Σε διεθνές επίπεδο, το σύστημα προστασίας κατοχυρώνεται μέσω τριών βασικών συμβάσεων: α) Τη Σύμβαση της Βέρνης, η οποία καθιέρωσε την αρχή της αυτόματης προστασίας των έργων, β) την Σύμβαση της Ρώμης, η οποία αναγνώρισε τα λεγόμενα συγγενικά δικαιώματα, και γ) την Συμφωνία TRIPS, η οποία ενέταξε την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου, και συνέβαλε στην διασφάλιση ενιαίας προστασίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

3. Νομική φύση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας

Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ένα απόλυτο δικαίωμα, δηλαδή ισχύει έναντι όλων (erga omnes), και συνεπώς ο δημιουργός δύναται να απαγορεύσει σε οποιονδήποτε τρίτο την εκμετάλλευση του έργου χωρίς άδεια.

Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει δύο επιμέρους άξονες, το ηθικό και το περιουσιακό δικαίωμα. Το ηθικό δικαίωμα διασφαλίζει τον άρρηκτο δεσμό του δημιουργού με το έργο του, ενώ το περιουσιακό δικαίωμα παρέχει στον δημιουργό περιουσιακές εξουσίες επί του έργου του, ήτοι του επιτρέπει να το εκμεταλλεύεται οικονομικά (Καλλινίκου, 2000, σσ. 4-7). Η πνευματική ιδιοκτησία ως έκφανση περιουσιακού δικαιώματος, απολαμβάνει προστασίας βάσει του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου. Χαρακτηριστική είναι η υπόθεση Balan κατά Μολδαβίας. Στην υπό κρίση υπόθεση, ο Balan το 1985 δημοσίευσε την φωτογραφία ενός κάστρου στο λεύκωμα Poliptic Moldav. Ωστόσο, η επίμαχη φωτογραφία αξιοποιήθηκε ως φόντο των δελτίων ταυτότητας της Μολδαβίας, χωρίς την άδεια του δημιουργού, ο οποίος στην συνέχεια αξίωσε αποζημίωση. Το ΕΔΔΑ απεφάνθη ότι ο φωτογράφος είχε περιουσιακό δικαίωμα επί της φωτογραφίας,

διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου, και επιδίκασε στον προσφεύγοντα αποζημίωση για περιουσιακή και ηθική βλάβη (Balan v. Moldova, 2008).

Τέλος, πρόκειται για άυλο δικαίωμα, διότι, παρά την οικονομική του αξία, δεν συνδέεται με υλικό αντικείμενο, αλλά με άυλη πνευματική δημιουργία.

4. Βασικές αρχές του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας.

Οι βασικές αρχές προστασίας ενός έργου πνευματικής ιδιοκτησίας είναι οι εξής:

α. Η αρχή της διάκρισης μεταξύ ιδέας και μορφής. Η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας καλύπτει την δημιουργία και όχι την ιδέα. Δηλαδή δεν κατοχυρώνεται η ιδέα καθαυτή, αλλά η συγκεκριμένη μορφή έκφρασής της. Οι ιδέες ανήκουν στην δημόσια σφαίρα, και είναι προσιτές στον καθένα. Προστατεύεται μόνο το μορφοποιημένο πνευματικό περιεχόμενο, και όχι η αδιαμόρφωτη ιδέα.

β. Η αρχή της αξιολογικής και ιδεολογικής ουδετερότητας. Η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ανεξάρτητη από την αιτία δημιουργίας, τον σκοπό, και τον προορισμό του έργου. Συνεπώς, η προστασία εκτείνεται τόσο σε έργα πνευματικού χαρακτήρα, όσο και σε έργα με πρακτική χρησιμότητα.

γ. Η αρχή της αυτοδίκαιης προστασίας. Το δικαίωμα γεννάται αυτόματα με την δημιουργία του έργου, χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω διατυπώσεις. Το έργο προστατεύεται από την στιγμή της δημιουργίας του (Ένωση Ελλήνων Νομικών e-Θέμις, 2014, σσ. 258,259).

δ. Η αρχή της πρωτοτυπίας. Αντικείμενο προστασίας αποτελούν μόνο τα πρωτότυπα έργα, ήτοι τα έργα που φέρουν την προσωπική και δημιουργική συμβολή του δημιουργού.

ε. Η αρχή της ισορροπίας συμφερόντων. Το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας επιδιώκει την στάθμιση μεταξύ προστασίας του δημιουργού, και εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος (πρόσβαση στην γνώση, στον πολιτισμό).

5. Αντικείμενο-υποκείμενο και προϋποθέσεις προστασίας.

Αντικείμενο προστασίας είναι το έργο. Σύμφωνα με το άρθρο 2 (1) της Σύμβασης της Βέρνης, ως έργο νοείται κάθε πνευματικό δημιούργημα τέχνης, λόγου ή επιστήμης, που αποτυπώνεται με οποιαδήποτε μορφή. Έργα είναι τα κείμενα, γραπτά και προφορικά, τα

θεατρικά και μουσικά έργα, τα έργα ζωγραφικής και γλυπτικής, τα οπτικοακουστικά έργα, τα αρχιτεκτονικά έργα, οι φωτογραφίες, τα έργα των εφαρμοσμένων και εικαστικών τεχνών, οι συλλογές έργων, και ασφαλώς τα έργα της επιστήμης. Αντικείμενο προστασίας αποτελούν και οι βάσεις δεδομένων, οι οποίες λόγω της επιλογής ή της συστηματικής διάταξης του περιεχομένου τους, συνιστούν πνευματικά δημιουργήματα. Ως έργα προστατευόμενα, θεωρούνται και τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, το προπαρασκευαστικό υλικό του σχεδιασμού τους, αλλά και τα ψηφιακά αρχεία σχεδιασμού με την βοήθεια ηλεκτρονικού υπολογιστή. Η προστασία με βάση τα προαναφερθέντα, παρέχεται ανεξάρτητα από τον προορισμό και την αξία του έργου. Η προστασία δεν εκτείνεται σε επίσημα κείμενα άσκησης πολιτειακής αρμοδιότητας (Σταματούδη, 2025, σ. 6).

Υποκείμενο προστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 Ν 2121/1993, είναι ο δημιουργός του έργου, ο οποίος καθίσταται αρχικός δικαιούχος του δικαιώματος επί του έργου, πρωτογενώς και χωρίς διατυπώσεις. Ωστόσο, ανακύπτει προβληματισμός για τρεις περιπτώσεις, ήτοι για την προστασία του αθλητισμού, για τις τυχαίες δημιουργίες, και για τις δημιουργίες με την βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης. Αναφορικά με την πρώτη περίπτωση, χαρακτηριστική είναι η υπόθεση Premier League (C- 403/08), όπου το ΔΕΕ έκρινε πως οι αθλητικές εκδηλώσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν δημιουργίες δυνάμενες να χαρακτηριστούν έργα, και ως εκ τούτου, δεν χρήζουν προστασίας. Σε ό,τι αφορά τις τυχαίες δημιουργίες, εμβληματική θεωρείται η υπόθεση «Naruto», επειδή έθεσε το ζήτημα αν ένα μη ανθρώπινο ον δύναται να θεωρηθεί δημιουργός έργου. Πιο συγκεκριμένα, η υπόθεση αφορούσε φωτογραφίες που τραβήχτηκαν από πίθηκο, ο οποίος έκλεψε την μηχανή φωτογράφου στην ζούγκλα. Στο πλαίσιο αυτό, κρίθηκε ότι η προστασία δεν επεκτείνεται σε δημιουργίες από ζώα, αλλά ούτε και ο φωτογράφος μπορεί να διεκδικήσει προστασία, καθώς προσέφερε μόνο τεχνική συμβολή. Σ' αυτές τις περιπτώσεις το έργο καταπίπτει εκ φύσεως στον δημόσιο τομέα (Naruto v. Slater, 2018). Ως προς το επίκαιρο ζήτημα της τεχνητής νοημοσύνης, που θα αποτελέσει αντικείμενο ενδεδειγμένης εξέτασης στην συνέχεια, κρίθηκε ότι η ΤΝ είναι πλέον, υπό προϋποθέσεις, σε θέση να αντικαθιστά τον άνθρωπο στον τομέα της παραγωγής των άυλων αγαθών (Jougleux, 2020, σσ. 50-52).

Στο πλαίσιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, η προστασία ενός έργου προϋποθέτει καταρχάς την ύπαρξη δημιουργήματος της ανθρωπίνης πνευματικής δραστηριότητας, την ύπαρξη πρωτοτυπίας, δηλαδή το έργο να φέρει την προσωπική σφραγίδα του δημιουργού, την ύπαρξη συγκεκριμένης έκφρασης, και όχι ιδέας ή μεθόδου, και τέλος, την μη συνδρομή λόγων αποκλεισμού από την προστασία, κατά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και την νομολογία.

6. Περιορισμοί και εξαιρέσεις στην πνευματική ιδιοκτησία.

Ο ενωσιακός νομοθέτης καθιερώνει ένα πλέγμα περιορισμών και εξαιρέσεων στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Περιορισμός είναι το φυσικό όριο της πνευματικής ιδιοκτησίας, το σύνоро που αποτρέπει τον δικαιούχο από την διεκδίκηση υπέρμετρα διευρυμένων εξουσιών επί του έργου, ενώ εξαίρεση αποτελεί η επιτρεπτή χρήση προστατευόμενου έργου, χωρίς την άδεια του δημιουργού.

Περιορισμοί:

i) Περιέλευση του έργου στον δημόσιο τομέα.

Η διάρκεια προστασίας ενός δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας δεν είναι απερίοριστη. Κατά τον γενικό κανόνα, το περιουσιακό δικαίωμα αποσβέννυται μετά την πάροδο εβδομήντα ετών από τον θάνατο του δημιουργού. Συνεπώς, μετά την παρέλευση του ανωτέρω διαστήματος, το έργο καταπίπτει στον δημόσιο τομέα, και έκαστο φυσικό πρόσωπο νομιμοποιείται να προβαίνει σε ελεύθερη χρήση του εν λόγω έργου, χωρίς να απαιτείται άδεια από τον δικαιούχο ή καταβολή αμοιβής, με την επιφύλαξη των διατάξεων περί ηθικού δικαιώματος του δημιουργού.

Η συγκεκριμένη ρύθμιση υπαγορεύεται από την από την ανάγκη εξισορρόπησης μεταξύ της προστασίας του δημιουργού, και της ελεύθερης πρόσβασης του κοινωνικού συνόλου στην πολιτιστική δημιουργία.

ii) Λήξη προστασίας των συγγενικών δικαιωμάτων.

Το άρθρο 3 της Οδηγίας 2006/116 ορίζει ότι τα δικαιώματα των ερμηνευτών/εκτελεστών, αποσβέννυνται μετά την πάροδο πενήντα ετών από την ημερομηνία ερμηνείας ή εκτέλεσης, ή από την νόμιμη δημοσίευση ή την πρώτη δημόσια παρουσίαση στο κοινό της υλικής ενσωμάτωσης της συγκεκριμένης ερμηνείας ή εκτέλεσης.

Η ίδια πενήνταετής προθεσμία προβλέπεται και για τα δικαιώματα των παραγωγών

ταινιών αλλά και ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, από την πρώτη υλική ενσωμάτωση ταινίας, ή από την πρώτη μετάδοση μιας εκπομπής αντιστοίχως (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2006).

Εξαιρέσεις:

Το ενωσιακό δίκαιο στο πλαίσιο της Οδηγίας 2001/29/EK προβλέπει έναν περιοριστικά απαριθμούμενο κατάλογο υποχρεωτικών και προαιρετικών εξαιρέσεων για τα κράτη μέλη. Στην προαναφερθείσα Οδηγία, καθίσταται υποχρεωτική μόνο η εξαίρεση των προσωρινών πράξεων αναπαραγωγής που αποτελούν τεχνικά αναπόσπαστο μέρος μιας διαδικασίας, και δεν έχουν αυτοτελή οικονομική σημασία.

Η Οδηγία 2019/790 εμπλούτισε τον κατάλογο των υποχρεωτικών εξαιρέσεων, εισάγοντας εξαιρέσεις σχετικές με την ψηφιακή και διασυννοριακή διδασκαλία (ψηφιακή χρήση προστατευόμενων έργων για εκπαιδευτικούς σκοπούς), την διατήρηση έργων από ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς (αναπαραγωγή έργων από αρχεία, βιβλιοθήκες και μουσεία, με σκοπό την διατήρησή τους), την χρήση προστατευόμενων έργων από τυφλά άτομα, ή από άτομα με άλλες δυσκολίες πρόσβασης, σε έντυπο υλικό, και τέλος, την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων, ήτοι την αυτοματοποιημένη υπολογιστική ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων, με σκοπό την ανάλυση τάσεων, μοτίβων, και την εκπαίδευση αλγορίθμων.

Εκτός από υποχρεωτικές, προβλέπονται και εξαιρέσεις με προαιρετικό χαρακτήρα.

Σ' αυτές περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση, η παράθεση αποσπασμάτων, η κριτική και ο σχολιασμός, η χρήση για ερευνητικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς, και τέλος, η παρωδία και το πανόραμα (Jouglaux, 2020, σσ. 161 επ).

Το τεστ των 3 σταδίων.

Οι ως άνω εξετασθείσες εξαιρέσεις και περιορισμοί, δεν εφαρμόζονται ανεξέλεγκτα, αλλά τελούν υπό τους περιορισμούς του τεστ των 3 σταδίων.

Βάσει του τεστ, μια εξαίρεση κρίνεται νόμιμη, μόνο εφόσον προβλέπεται για σαφώς ορισμένες περιπτώσεις, και όχι γενικά και αόριστα, δεν αντίκειται στην συνήθη εκμετάλλευση του έργου, και δεν προξενείται αδικαιολόγητη βλάβη στα νόμιμα συμφέροντα του δημιουργού.

Το τεστ αρχικά θεμελιώθηκε στην Σύμβαση της Βέρνης (άρθρο 9 παρ. 2), ενώ εν συνεχεία

υιοθετήθηκε από την Συμφωνία TRIPS (άρθρο 13) και την Συνθήκη WIPO (άρθρο 10). Σε ενωσιακό επίπεδο, προβλέπεται από την Οδηγία 2001/29/EK (άρθρο 5 παρ. 5), αποτελώντας το φίλτρο που εγγυάται ότι οι εξαιρέσεις στην πνευματική ιδιοκτησία αποτελούν πράγματι την εξαίρεση, και όχι τον κανόνα (Senftleben, 2004, pp. 1-5).

7. Νομικό πλαίσιο της πνευματικής ιδιοκτησίας σε διεθνές, ευρωπαϊκό, και εθνικό επίπεδο.

Το κανονιστικό πλαίσιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, δύναται να παρομοιαστεί με μία πυραμίδα τριών επιπέδων: Στην βάση βρίσκονται οι διεθνείς συνθήκες που θέτουν τις γενικές βάσεις, έπονται οι ευρωπαϊκές οδηγίες που κατατείνουν στην ευθυγράμμιση των κανόνων στην ενιαία ψηφιακή αγορά, ενώ στην κορυφή τοποθετείται το εσωτερικό δίκαιο κάθε κράτους, το οποίο εξειδικεύει και ενσωματώνει τις σχετικές ρυθμίσεις.

α. Διεθνές επίπεδο

Σε διεθνές επίπεδο, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ερείδεται σε πολυμερείς συμβάσεις, που καθιερώνουν θεμελιώδεις αρχές και πρότυπα προστασίας, με ενδεικτικότερα παραδείγματα την Σύμβαση της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, την Συμφωνία TRIPS για την ενσωμάτωση της πνευματικής ιδιοκτησίας στο εμπορικό δίκαιο, και τις Συνθήκες WIPO, για την προστασία των ψηφιακών έργων και των προγραμμάτων λογισμικού.

β. Ευρωπαϊκό Δίκαιο

Σε ενωσιακό επίπεδο, η ΕΕ έχει προβεί σε ευρεία εναρμόνιση μέσω οδηγιών και κανονισμών, προς την κατεύθυνση της λειτουργίας της ψηφιακής ενιαίας αγοράς, όπως κυρίως με την Οδηγία 2001/29/EK και την Οδηγία 2019/790.

γ. Εθνικό επίπεδο

Καταληκτικά, σε εθνικό επίπεδο, η Ελλάδα έχει εντάξει το διεθνές και ενωσιακό πλαίσιο, κατά βάση μέσω του Ν. 2121/1993, ο οποίος κατοχυρώνει τα δικαιώματα του δημιουργού, την προστασία των έργων, και τους περιορισμούς/εξαιρέσεις (Σταματούδη, 2025, σσ. 1207-1213).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Οι μουσικές δημιουργίες εντάσσονται στον πυρήνα της προστατευτικής λειτουργίας του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας, καθόσον φέρουν το στοιχείο της πρωτοτυπίας, και αποτυπώνουν την προσωπική δημιουργική συμβολή του δημιουργού τους.

Η πνευματική ιδιοκτησία στην μουσική, συνιστά ένα από τα πλέον σύνθετα πεδία του δικαίου, λαμβανομένου υπόψη ότι ένα τραγούδι προστατεύεται, κατά γενικό κανόνα, από δύο αυτοτελείς δέσμες δικαιωμάτων:

- i) Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (Copyright). Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας επί των στίχων, και επί της μουσικής σύνθεσης, τα οποία απονέμονται στον δημιουργό (στιχουργό-συνθέτη), και προστατεύουν την μουσική και λεκτική του έκφραση.
- ii) Τα συγγενικά δικαιώματα (Neighboring Rights). Τα συγγενικά δικαιώματα επί της ηχογράφησης, τα οποία κατοχυρώνονται κατά κανόνα, υπέρ του παραγωγού φωνογραφημάτων, υπέρ των ερμηνευτών και μουσικών, και αφορούν στο master recording, δηλαδή στο συγκεκριμένο ηχητικό αποτέλεσμα της εγγραφής (Frith and Marshall, 2004, pp. 1-5).

Η έννοια της πνευματικής ιδιοκτησίας διακρίνεται από εκείνη των συγγενικών δικαιωμάτων. Ενώ η πρώτη θεμελιώνεται επί της πρωτότυπης πνευματικής δημιουργίας, τα συγγενικά δικαιώματα αναγνωρίζονται υπέρ προσώπων που συμβάλλουν στην διάδοση ή στην εκμετάλλευση των έργων, ανεξαρτήτως της συμβολής του κριτηρίου της πρωτοτυπίας. Ο παραπάνω διαχωρισμός υιοθετείται και από τον ν. 2121/1993, καθιερώνοντας ιδιαίτερο κανονιστικό πλαίσιο για καθεμιά από τις δύο δέσμες δικαιωμάτων.

Τα συγγενικά δικαιώματα (related rights), συνιστούν αυτοτελή δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, τα οποία κατοχυρώνονται ειδικώς και περιοριστικώς στα άρθρα 46 επ. του Ν. 2121/1993. Τα συγγενικά δικαιώματα αφορούν σε ορισμένες επενδύσεις και δραστηριότητες, που συναρτώνται με την εκμετάλλευση και την διάδοση των προστατευόμενων έργων, χωρίς να συνιστούν κατ' ανάγκη πρωτότυπη πνευματική δημιουργία. Η ratio της νομοθετικής κατοχύρωσής τους, έγκειται στην ανάγκη αναγνώρισης και ανταμοιβής της καλλιτεχνικής, οργανωτικής και τεχνικής συμβολής των

φορέων συγγενικών δικαιωμάτων, ως προς την διάδοση των έργων στο κοινό. Στους φορείς συγγενικών δικαιωμάτων περιλαμβάνονται, οι εκτελεστές καλλιτέχνες ή ερμηνευτές, οι παραγωγοί φωνογραφημάτων ή οπτικοακουστικών έργων, οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί καθώς και οι εκδότες εντύπων (Μάνθος, 2015, σ. 318).

Κατά τις διατάξεις του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας, ο δημιουργός απολαύει αποκλειστικά δικαιώματα περιουσιακής και ηθικής φύσεως επί του έργου του. Μεταξύ των περιουσιακών δικαιωμάτων περιλαμβάνονται η αναπαραγωγή, η διανομή, η δημόσια εκτέλεση, και η διάθεση του έργου στο κοινό, ενώ το ηθικό δικαίωμα εγγυάται την αναγνώριση της πατρότητας, και την διαφύλαξη της ακεραιότητας του έργου. Η εν λόγω μορφή προστασίας υπηρετεί τον σκοπό της διασφάλισης της οικονομικής εκμετάλλευσης του μουσικού έργου από τον δημιουργό, και της διατήρησης του προσωπικού δεσμού του με αυτό.

Οι δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων απολαύουν πρωτίστως περιουσιακά δικαιώματα, τα οποία κατατείνουν στην διασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας και της οικονομικής αξιοποίησης των εισφορών τους. Παράλληλα αναγνωρίζεται περιορισμένης έκτασης ηθικό δικαίωμα στους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, το οποίο περιλαμβάνει την αναγνώριση της ιδιότητάς τους, και την προστασία της ερμηνείας ή της εκτέλεσής τους έναντι προσβολών που θα μπορούσαν να θίξουν την προσωπικότητα ή την φήμη τους (Ν. 2121/1993, άρθρα 3,4).

Στην Ελλάδα, η διαχείριση των μουσικών πνευματικών δικαιωμάτων, διενεργείται ως επί το πλείστον από τους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης, οι οποίοι λειτουργούν δυνάμει σχετικής εντολής των δικαιούχων. Οι ΟΣΔ λειτουργούν ως μεσάζοντες μεταξύ των δημιουργών και των χρηστών, και η σχετική διαδικασία διακρίνεται σε τρία στάδια, ήτοι την χορήγηση αδειών, την είσπραξη αμοιβών, και την διανομή των εσόδων (Ν. 4481/2017 άρθρο 6).

Στον τομέα της συλλογικής διαχείρισης των μουσικών πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών, δραστηριοποιούνται κατά βάση οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης ΕΔΕΜ και ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ, ενώ για τα συγγενικά δικαιώματα, αρμόδιος φορέας είσπραξης είναι η ΓΕΑ. Οι προμνημονευθέντες οργανισμοί υπάγονται στην εποπτεία του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ), ο οποίος ασκεί τις κατά το νόμο εποπτικές και ελεγκτικές αρμοδιότητες.

Η εξέταση του ως άνω ισχύοντος καθεστώτος προστασίας και συλλογικής διαχείρισης των μουσικών πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων, καταδεικνύει τον κομβικό ρόλο των ΟΣΔ και του εποπτικού πλαισίου, για την προστασία των δικαιωμάτων, και την εύρυθμη λειτουργία της μουσικής αγοράς.

Ωστόσο, η ταχεία ανάπτυξη των εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης, εισάγει νέα δεδομένα για την μουσική βιομηχανία, τα οποία αναδεικνύουν ρυθμιστικά κενά στο ισχύον κανονιστικό πλαίσιο. Υπό το πρίσμα αυτό, αναφύονται σύνθετα νομικά ζητήματα αναφορικά με την χρήση προστατευόμενων μουσικών έργων για την εκπαίδευση αλγοριθμικών συστημάτων, καθώς και με το καθεστώς παραγωγής μουσικού περιεχομένου μέσω αυτών. Ως εκ τούτου, καθίσταται επιτακτική η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας και τεχνητής νοημοσύνης, στο πεδίο της μουσικής βιομηχανίας.

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

1. Ορισμός τεχνητής νοημοσύνης.

Η τεχνητή νοημοσύνη αποτελεί κλάδο της επιστήμης των υπολογιστών, και συνδέεται με τεχνολογικά συστήματα ικανά να προσομοιώνουν ανθρώπινες γνωστικές λειτουργίες, όπως είναι η μάθηση, ο σχεδιασμός, η συλλογιστική, η λήψη αποφάσεων, καθώς επίσης και η δημιουργικότητα. Τα συστήματα αυτά, ερειδόμενα στην επεξεργασία μεγάλου όγκου δεδομένων, και σε αλγορίθμους μηχανικής μάθησης, είναι σε θέση να ερμηνεύουν το περιβάλλον τους, να επιλύουν σύνθετα προβλήματα, να δημιουργούν νέο περιεχόμενο, να συνάγουν συμπεράσματα, να προβαίνουν σε λήψη αποφάσεων, και να προσαρμόζουν την λειτουργία τους με βάση τα δεδομένα που συλλέγουν, εμφανίζοντας αυξημένο βαθμό λειτουργικής αυτονομίας κατά την εκτέλεση των επιμέρους εργασιών τους (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2020).

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 για την τεχνητή νοημοσύνη (AI ACT) ορίζει το «σύστημα ΤΝ» ως «μηχανικό σύστημα που έχει σχεδιαστεί για να λειτουργεί με διαφορετικά επίπεδα αυτονομίας και μπορεί να παρουσιάζει προσαρμοστικότητα μετά την εφαρμογή του και το οποίο, για ρητούς ή σιωπηρούς στόχους, συνάγει, από τα στοιχεία εισόδου (input) που λαμβάνει, πώς να παράγει στοιχεία εξόδου, όπως προβλέψεις, περιεχόμενο, συστάσεις ή αποφάσεις που μπορούν να επηρεάσουν υλικά ή εικονικά περιβάλλοντα» (Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689, άρθρο 3 σημ.1).

2. Είδη τεχνητής νοημοσύνης.

Η τεχνητή νοημοσύνη υποδιαιρείται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τον τρόπο λειτουργίας και τις δυνατότητές της. Μία θεμελιώδης διάκριση είναι αυτή μεταξύ στενής (narrow) και γενικής (general) τεχνητής νοημοσύνης. Η πρώτη αφορά σε συστήματα προγραμματισμένα να εκτελούν συγκεκριμένες εργασίες, όπως η αναγνώριση φωνής, η δημιουργία στίχων, η σύνθεση μουσικής, ή η ανάλυση δεδομένων, ενώ η δεύτερη συνιστά μια υποθετική μορφή ΤΝ που θα μπορούσε να προσομοιώνει κάθε ανθρώπινη γνωστική λειτουργία, ωστόσο δεν έχει ακόμα αναπτυχθεί (Mokander et al., 2023, p.6).

Μεταξύ των κατηγοριοποιήσεων εξέχουσα θέση κατέχει και η διάκριση μεταξύ Αναλυτικής (Analytical AI) και Παραγωγικής (Generative) τεχνητής νοημοσύνης. Η Αναλυτική ΤΝ

προσανατολίζεται στην επεξεργασία, στην ανάλυση, και στην ταξινόμηση πληροφοριών, με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων, την διαμόρφωση προβλέψεων, την αναγνώριση προτύπων και την ενίσχυση της λήψης αποφάσεων. Η ειδοποιός διαφορά της είναι ότι δεν δημιουργεί νέο περιεχόμενο, αλλά βασίζεται στην αξιοποίηση υφιστάμενων δεδομένων, έτσι ώστε να εξάγει συμπεράσματα και προβλέψεις.

Από την άλλη πλευρά, η Παραγωγική ΤΝ έχει ως κύριο στόχο να δημιουργεί νέο περιεχόμενο, όπως εικόνες, κείμενα, στίχους, ήχο, βίντεο, μουσική, ή άλλες μορφές δημιουργικού περιεχομένου, κατ' επίδραση προτύπων που έχει αντλήσει κατά την εκπαίδευσή της. Η αξία της ενυπάρχει στην δημιουργία και όχι στην πρόβλεψη.

Η διάκριση αυτή παρουσιάζει αυξημένο ενδιαφέρον στο πεδίο της μουσικής βιομηχανίας, διότι, ενώ η Αναλυτική ΤΝ δύναται να χρησιμοποιείται για την πρόβλεψη των μουσικών προτιμήσεων των χρηστών, και την σύσταση μουσικού περιεχομένου σε πλατφόρμες streaming, η Παραγωγική ΤΝ δύναται να παράγει στίχους, μελωδίες, ακόμα και ολοκληρωμένα μουσικά έργα. Ως εκ τούτου, ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας ανακύπτουν κατά βάση, αναφορικά με την Παραγωγική ΤΝ, σε ό, τι αφορά την εκπαίδευση των μοντέλων, και την παραγωγή νέου καλλιτεχνικού περιεχομένου μέσω αυτών (Grewal et al.,2025, pp 703-704).

3. Εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης στην μουσική βιομηχανία.

Η τεχνητή νοημοσύνη έχει ενσωματωθεί σε διάφορα στάδια του μουσικού κλάδου, αξιοποιούμενη σε ποικίλους τομείς, αναδιαμορφώνοντας τον τρόπο με τον οποίο παράγεται, διατίθεται και ακούγεται η μουσική. Μια από τις σπουδαιότερες εφαρμογές της είναι τα συστήματα συστάσεων μουσικής, τα οποία αξιοποιούνται σε πλατφόρμες streaming, όπως είναι η Youtube και η Spotify. Οι πλατφόρμες αυτές, με την εφαρμογή μεθόδων μηχανικής μάθησης, αναλύουν τα δεδομένα ακρόασης και τις προτιμήσεις των χρηστών, προτείνοντας εξατομικευμένες μουσικές προτάσεις (Schedl et al.,2022, pp. 927-931) .

Σε άλλο επίπεδο, η ΤΝ χρησιμοποιείται για την ανάλυση των μουσικών προτιμήσεων του κοινού, και των τάσεων της αγοράς. Μέσω της ανάλυσης εκτεταμένων συνόλων δεδομένων, ψηφιακές πλατφόρμες και δισκογραφικές εταιρείες, δύνανται να εντοπίζουν διαμορφούμενες τάσεις, να εκτιμούν την εμπορική απήχηση καλλιτεχνών και τραγουδιών, και να λαμβάνουν αποδοτικότερες επιχειρηματικές αποφάσεις.

Καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει η ανάπτυξη της Παραγωγικής ΤΝ, η οποία επιτρέπει την δημιουργία πρωτότυπου μουσικού περιεχομένου, δεδομένου ότι τα σχετικά συστήματα δύνανται να παράγουν στίχους, μελωδίες, ενορχηστρώσεις, ή ακόμα και πλήρεις μουσικές δημιουργίες, αξιοποιώντας πρότυπα που έχουν εξαγάγει από τα δεδομένα εκπαίδευσής τους. Τα ως άνω συστήματα στηρίζονται σε αρχιτεκτονικές βαθιάς μάθησης, όπως νευρωνικά δίκτυα ακολουθιών και transformers, τα οποία εντοπίζουν τις στατιστικές δομές της μουσικής.

Επιπροσθέτως, οι τεχνολογίες συνθετικής αναπαραγωγής φωνής, καθιστούν εφικτή την αναπαραγωγή ή την προσομοίωση της φωνής συγκεκριμένων καλλιτεχνών με εξαιρετική ακρίβεια απόδοσης, δημιουργώντας νέες προοπτικές για την μουσική παραγωγή, ωστόσο θέτοντας ταυτόχρονα, κρίσιμα νομικά και ηθικά ζητήματα ως προς την ταυτότητα, την χρήση της φωνής, και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας των ερμηνευτών (Mycka and Mandziuk, 2025, pp 804-818).

Ειδικότερα, τα εν λόγω ζητήματα συσχετίζονται με την προστασία των συγγενικών δικαιωμάτων των ερμηνευτών, και με την νομική κατοχύρωση της φωνής, ως στοιχείου της προσωπικότητας.

4. Νομικό πλαίσιο της τεχνητής νοημοσύνης.

Η εξαιρετικά ταχεία εξέλιξη των τεχνολογιών της ΤΝ αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την νομοθεσία. Θα μπορούσε να ειπωθεί πως συνιστά μια εξίσωση με πολλούς αγνώστους, καθώς η τεχνολογία και το δίκαιο ακολουθούν διαφορετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η τεχνητή νοημοσύνη αναπτύσσεται εκθετικά, ενώ τα νομικά συστήματα συνεχίζουν να αναπτύσσονται γραμμικά. Ο όρος law lag αποδίδει πολύ εύστοχα την αδυναμία του δικαίου να ανταποκριθεί στον διαρκώς επιταχυνόμενο ρυθμό ανάπτυξης της ΤΝ. Ενώ λοιπόν η τεχνολογία εξελίσσεται με ταχύτατους ρυθμούς, η τροποποίηση των υφιστάμενων νόμων ή η θέσπιση νέων, απαιτεί χρόνο. Ως εκ τούτου, δημιουργείται ένα χρονικό κενό μεταξύ της ΤΝ και της νομοθεσίας, με αποτέλεσμα η υφιστάμενη έννομη τάξη να μην μπορεί να ανταποκριθεί στα νέα ζητήματα που ανακύπτουν. Το φαινόμενο του law lag καταδεικνύει την ανάγκη διαμόρφωσης ενός σύγχρονου, συνεκτικού, και αποτελεσματικού νομοθετικού πλαισίου για την τεχνητή νοημοσύνη.

Προς την κατεύθυνση αυτή, η Ευρωπαϊκή Ένωση σε ένα πρώτο στάδιο επέλεξε μια προσέγγιση *soft law*, μέσω μη δεσμευτικών κανονιστικών μέσων, εκδίδοντας ανακοινώσεις, κατευθυντήριες γραμμές και δεοντολογικές αρχές (Βασιλικοπούλου, 2025). Τα κείμενα αυτά καίτοι στερούνταν δεσμευτικής ισχύος, αποτέλεσαν το θεμέλιο για την θέσπιση ενός δεσμευτικού πλαισίου, το οποίο ενσωματώθηκε τελικά στον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1689 (AI Act). Η υιοθέτηση λοιπόν του AI Act σηματοδότησε την μετάβαση από τα μη δεσμευτικά μέσα *soft law*, σε δεσμευτικούς κανόνες *hard law*.

Σε ευρωπαϊκό λοιπόν επίπεδο, ο AI Act αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο και οριζόντιο νομοθετικό πλαίσιο παγκοσμίως, για την ρύθμιση της ΤΝ ως ένα εν δυνάμει επικίνδυνο προϊόν. Στόχοι του Κανονισμού είναι η διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας, της ασφάλειας, και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών, η προώθηση της καινοτομίας, και της αξιόπιστης ανθρωποκεντρικής τεχνητής νοημοσύνης. Για τον σκοπό αυτό υιοθετεί μια προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο (*risk-based approach*), ταξινομώντας τα συστήματα ΤΝ σε διαφορετικές κατηγορίες κινδύνου (απαγορευμένο, υψηλό, περιορισμένο, και ελάχιστο), σε καθεμιά από τις οποίες αντιστοιχούν διαφορετικές υποχρεώσεις και περιορισμοί για τους παρόχους και τους χρήστες των συστημάτων ΤΝ (Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689,).

Πιο συγκεκριμένα, προβλέπονται απαγορευμένες πρακτικές, θεσπίζονται αυστηρές υποχρεώσεις συμμόρφωσης για τα συστήματα υψηλού κινδύνου, υποχρεώσεις διαφάνειας για τα συστήματα περιορισμένου κινδύνου, και περιορισμένες κανονιστικές απαιτήσεις για τα συστήματα χαμηλότερου κινδύνου. Μέσω της διαβάθμισης, η ΕΕ επιδιώκει να διαμορφώσει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο, το οποίο προάγει την υπεύθυνη χρήση της ΤΝ (Σινανίδου, 2021).

Ιδιαίτερη σημασία για την μουσική βιομηχανία, που αποτελεί και το αντικείμενο της μελέτης μας, έχουν οι διατάξεις που εισάγουν ειδικές υποχρεώσεις για τα μοντέλα γενικής χρήσης, και τα γενετικά συστήματα τεχνητής νοημοσύνης, τα οποία δύνανται να δημιουργούν νέο περιεχόμενο (εικόνα, βίντεο, μουσική, κείμενο).

Συμπληρωματικά προς τον AI Act, καθοριστικό ρόλο στην σχέση μεταξύ τεχνητής νοημοσύνης και πνευματικής ιδιοκτησίας διαδραματίζει η Οδηγία (ΕΕ) 2019/790 για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ψηφιακή Ενιαία Αγορά, καθώς εκσυγχρόνισε το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή εποχή, και καθιέρωσε ειδικές

διατάξεις για τις εξαιρέσεις εξόρυξης κειμένων και δεδομένων (Text and Data Mining), οι οποίες συνιστούν την νομική βάση για μεγάλο μέρος της εκπαίδευσης των μοντέλων ΤΝ.

- Η εξαίρεση του άρθρου 3. Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Οδηγίας, οι ερευνητικοί οργανισμοί και τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς, δύνανται να πραγματοποιούν εξόρυξη κειμένων και δεδομένων σε έργα στα οποία έχουν νόμιμη πρόσβαση, χωρίς προηγούμενη άδεια των δικαιούχων, αποκλειστικά για σκοπούς επιστημονικής έρευνας.
- Η εξαίρεση του άρθρου 4. Το άρθρο 4 προβλέπει γενική εξαίρεση για την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων από οποιοδήποτε χρήστη, σε νομίμως προσβάσιμα έργα. Εντούτοις, οι δικαιούχοι διατηρούν το δικαίωμα να επιφυλάξουν ρητώς τα δικαιώματά τους (opt-out), αποκλείοντας την εφαρμογή της εξαίρεσης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2019, άρθρα 3-4, Rosati, 2021).

Το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ συμπληρώνεται από τον Κανονισμό για τα Δεδομένα (Data Act), αλλά και από τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ – GDPR, Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679), του οποίου οι διατάξεις διέπουν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, και την προστασία των δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, ζητήματα που αναφέρονται από την επεξεργασία δεδομένων από συστήματα ΤΝ.

Σε διεθνές επίπεδο, δεν υφίσταται ένα ενιαίο δεσμευτικό πλαίσιο για την ΤΝ. Ωστόσο, έχουν υιοθετηθεί κομβικά κείμενα soft law, τα οποία θέτουν τις βασικές αρχές για την ασφαλή και ανθρωποκεντρική ανάπτυξη και χρήση της ΤΝ. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται οι Αρχές του ΟΟΣΑ για την ΤΝ (OECD AI Principles, 2029), η Σύσταση της UNESCO για την Δεοντολογία της ΤΝ (2021), και τέλος, η Σύμβαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ΤΝ, την Δημοκρατία, και το Κράτος Δικαίου (2024), η οποία αποτελεί την πρώτη διεθνή δεσμευτική νομική πρωτοβουλία για την ΤΝ.

Τέλος, σε εθνικό επίπεδο, δεν υφίσταται προς το παρόν αυτοτελές νομοθέτημα για την ΤΝ. Το νομικό πλαίσιο συντίθεται κατά βάση από τον AI Act, από τον ν. 2121/1993 για την πνευματική ιδιοκτησία, όπως ισχύει μετά την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/790, και από τον ν. 4624/2019 για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 ΓΚΠΔ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΤΝ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΤΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ (INPUT – OUTPUT)

Η ανωτέρω εξέταση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, αποτελεί αναγκαία αφετηρία για την κατανόηση των κανόνων που διέπουν την χρήση των συστημάτων της ΤΝ. Εντούτοις, τα κρίσιμότερα νομικά ζητήματα αναδύονται όχι σε θεωρητικό, αλλά σε πρακτικό επίπεδο, και εν προκειμένω, κατά την λειτουργία των εν λόγω συστημάτων. Υπό το πρίσμα αυτό, η εξέταση του ζητήματος θα διαρθρωθεί γύρω από δύο βασικούς άξονες: το στάδιο της εκπαίδευσης των μοντέλων ΤΝ (input), και το στάδιο της παραγωγής περιεχομένου (output). Η διάκριση αυτή είναι καθοριστική από νομικής απόψεως, καθώς κάθε στάδιο ενεργοποιεί διαφορετικούς κανόνες, και εγείρει διακριτά ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

1. Το στάδιο του input. Η εκπαίδευση των μοντέλων ΤΝ.

α. Γενικά.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την λειτουργία των συστημάτων της ΤΝ αποτελεί η προηγούμενη εκπαίδευσή τους.

Η εκπαίδευση των μοντέλων ΑΙ υλοποιείται μέσω της συλλογής, αντιγραφής, αποθήκευσης, και επεξεργασίας ενός συνόλου δεδομένων που συνίστανται, μεταξύ άλλων, σε λογοτεχνικά έργα, εικόνες, οπτικοακουστικό υλικό, μουσικές συνθέσεις και ηχογραφήσεις. Ιδιαίτερα η ανάπτυξη των παραγωγικών συστημάτων (generative AI), βασίζεται σε εκτεταμένα σύνολα δεδομένων, τα οποία συνήθως συλλέγονται μέσω αυτοματοποιημένης εξαγωγής πληροφοριών από το διαδίκτυο (data scraping).

Η εκπαίδευση ενός μοντέλου παραγωγικής ΤΝ συνιστά μια σύνθετη διαδικασία η οποία συνίσταται στην εφαρμογή τεχνικών μηχανικής μάθησης. Πρόκειται για μια κατεξοχήν τεχνική διαδικασία η οποία διαφοροποιείται ανάλογα με την επιλεγόμενη προσέγγιση (εποπτευόμενη, αυτοεποπτευόμενη, ή βαθιά μάθηση). Ωστόσο, είναι δυνατή η ομαδοποίηση των τεχνικών πτυχών της διαδικασίας σε δύο επιμέρους στάδια:

- i) Το στάδιο της συγκέντρωσης των δεδομένων εκπαίδευσης (εν προκειμένω των προστατευόμενων έργων)
- ii) Το στάδιο της εκπαίδευσης το οποίο οδηγεί στην διαμόρφωση του εκπαιδευμένου

μοντέλου παραγωγικής ΤΝ.

Τα επιμέρους στάδια συνθέτουν τον λεγόμενο κύκλο ζωής (AI lifecycle) ή την αλυσίδα προμήθειας (AI supply chain) των συστημάτων παραγωγικής ΤΝ (Χίου, 2025, σσ. 28, 29)

β. Διαδικασία της εκπαίδευσης.

Κατά το στάδιο λοιπόν του input, τα συστήματα ΤΝ τροφοδοτούνται με εκτεταμένα σύνολα δεδομένων, από τα οποία αντλούν πληροφορίες, συσχετίσεις και στατιστικά πρότυπα προκειμένου να αναπτύξουν τις λειτουργικές τους δυνατότητες. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, όπως προαναφέρθηκε, συλλέγονται, και υποβάλλονται σε επεξεργασία δεδομένα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται σε αρκετές περιπτώσεις και προστατευόμενα έργα, όπως ηχογραφήσεις, μουσικές συνθέσεις, στίχοι, και άλλα καλλιτεχνικά δημιουργήματα.

Ειδικότερα, στον χώρο της μουσικής βιομηχανίας, η εκπαίδευση των μοντέλων AI προϋποθέτει την ανάλυση και επεξεργασία μεγάλου όγκου μουσικών έργων, προκειμένου να αναγνωρίζουν μουσικές δομές και πρότυπα, μελωδικά μοτίβα, και υφολογικά χαρακτηριστικά. Σκοπός αυτής της χρήσης των έργων δεν είναι η επικοινωνία τους στο κοινό, αλλά η εξαγωγή πληροφοριών για την δημιουργία νέου μουσικού αποτελέσματος (Briot et al., 2019, pp. 1-15, 19-49).

Στο σημείο αυτό, ανακύπτει το ερώτημα αν η εν λόγω χρήση, χωρίς την προηγούμενη άδεια των δικαιούχων, συνιστά επιτρεπτή αξιοποίηση των προστατευόμενων έργων ή προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των δικαιούχων. Ουσιαστικά τίθεται το ζήτημα αν η δημιουργία αντιγράφων κατά την διάρκεια της εκπαίδευσης, συνιστά πράξη αναπαραγωγής κατά την έννοια του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, η δημιουργία ψηφιακών αντιγράφων έστω και προσωρινών, εμπίπτει στο αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής του δικαιούχου.

Ειδικότερα στο πεδίο της μουσικής, η εκπαίδευση των συστημάτων AI βασίζεται στην επεξεργασία και αντιγραφή μεγάλου αριθμού μουσικών έργων, στίχων και ηχογραφήσεων, προκειμένου να υποβληθούν σε αλγοριθμική ανάλυση. Υπό το πρίσμα αυτό, ανακύπτει το ερώτημα αν οι εν λόγω πράξεις συνιστούν πράξεις αναπαραγωγής, και ως εκ τούτου απαιτείται η προηγούμενη άδεια των δικαιούχων, ή αν η χρήση αυτή καλύπτεται από τις εξαιρέσεις για την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2001, άρθρο 2).

γ. Οι εξαιρέσεις της Οδηγίας 2019/790 και οι διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1689 (AI Act).

Η απάντηση του ενωσιακού δικαίου επιχειρήθηκε να δοθεί μέσω της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/790, η οποία όπως εκτέθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, εισήγαγε ειδικές εξαιρέσεις για την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων (Text and Data Mining- TDM).

Οι εν λόγω εξαιρέσεις, οι οποίες επιτρέπουν υπό προϋποθέσεις την χρήση προστατευόμενων έργων για σκοπούς εξόρυξης κειμένων και δεδομένων, επιδιώκουν την διασφάλιση ισορροπίας μεταξύ της προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας, και της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Ωστόσο, μολονότι τα άρθρα 3 και 4 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/790 καθιέρωσαν εξαιρέσεις για την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων, τίθεται εν αμφιβόλω κατά πόσο αυτές είναι επαρκείς για την εκπαίδευση των μοντέλων AI. Η αβεβαιότητα αυτή έγκειται στο γεγονός ότι η Οδηγία προηγήθηκε της ευρείας ανάπτυξης των μοντέλων AI, δηλαδή δεν υπήρχε ακόμα το Suno, το Midjourney, το ChatGPT, και δεν προβλέπει ρητά αν η χρήση προστατευόμενων έργων για την εκπαίδευση των μοντέλων εμπίπτει στις προβλεπόμενες εξαιρέσεις ή προϋποθέτει την προηγούμενη άδεια των δικαιούχων. Εν κατακλείδι, δεν είναι σαφές αν οι εταιρείες δύνανται να χρησιμοποιούν έναν τεράστιο όγκο προστατευόμενων έργων, όπως βιβλία, εικόνες ή τραγούδια, για την εκπαίδευση των μοντέλων, χωρίς την προηγούμενη άδεια των δικαιούχων (OECD, 2025, pp. 22-24)

Η ανωτέρω αβεβαιότητα αποτυπώνεται και στην θεωρία. Κατά τον Sobel, το κρίσιμο ερώτημα δεν είναι απλώς αν για την εκπαίδευση των μοντέλων επιτρέπεται η χρήση προστατευόμενων έργων, αλλά ποια είναι και η φύση αυτών των έργων. Ο Sobel διακρίνει τα δεδομένα εκπαίδευσης σε έργα που ανήκουν στον δημόσιο τομέα, έργα αδειοδοτημένα, και έργα προστατευόμενα που χρησιμοποιούνται χωρίς άδεια. Κατά τον συγγραφέα, τα τελευταία αποτελούν το κεντρικό σημείο αντιπαράθεσης αναφορικά με την σχέση μεταξύ της εκπαίδευσης των μοντέλων και της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας (Sobel, 2020, pp. 7-12).

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 (AI Act) δεν θεσπίζει ειδικές διατάξεις για την ρύθμιση των ζητημάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, πλην όμως εγκαθιδρύει σημαντικές υποχρεώσεις για τους παρόχους μοντέλων ΤΝ γενικού σκοπού.

Πριν από την ανάλυση των υποχρεώσεων του άρθρου 53, καθίσταται επιβεβλημένη η

διευκρίνιση των εννοιών του παρόχου, και του μοντέλου ΤΝ γενικού σκοπού (GPAIM). Σύμφωνα με το άρθρο 3 αρ. 3 ΚανΤΝ, ως πάροχος ορίζεται «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή, υπηρεσία ή άλλος φορέας που αναπτύσσει σύστημα ΤΝ ή μοντέλο ΤΝ γενικού σκοπού ή έχει αναπτύξει και διαθέτει σύστημα ΤΝ ή μοντέλο ΤΝ γενικού σκοπού στην αγορά ή θέτει το σύστημα ΤΝ σε λειτουργία υπό την δική του επωνυμία ή εμπορικό σήμα, είτε έναντι αντιτίμου, είτε δωρεάν».

Αντίστοιχα, ως μοντέλο ΤΝ γενικού σκοπού (GPAIM) ορίζεται «ένα μοντέλο ΤΝ, όταν μεταξύ άλλων, ένα τέτοιο μοντέλο έχει εκπαιδευτεί με μεγάλο όγκο δεδομένων, χρησιμοποιώντας αυτοεπιποπτεία σε κλίμακα, το οποίο παρουσιάζει σημαντική γενικότητα, και είναι ικανό να εκτελεί αποτελεσματικά ευρύ φάσμα διακριτών καθηκόντων, ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο το μοντέλο διατίθεται στην αγορά, και μπορεί να ενσωματωθεί σε διάφορα κατάντη συστήματα ή εφαρμογές. Αυτό δεν καλύπτει μοντέλα ΤΝ που χρησιμοποιούνται πριν από την διάθεσή τους στην αγορά για δραστηριότητες έρευνας, ανάπτυξης και κατασκευής πρωτοτύπων» (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2024, άρθρο 3 σημ. 3 και 63).

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω ορισμών, το άρθρο 53 του Κανονισμού επιβάλλει στους παρόχους μοντέλων ΤΝ γενικού σκοπού, σειρά υποχρεώσεων διαφάνειας και συμμόρφωσης, στις οποίες συγκαταλέγονται η θέσπιση πολιτικής συμμόρφωσης προς το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς επίσης και η υποχρέωση δημοσίευσης λεπτομερούς περίληψης των δεδομένων τα οποία αποτέλεσαν το εκπαιδευτικό υλικό των μοντέλων. Σκοπός αυτών των ρυθμίσεων είναι η ενίσχυση της διαφάνειας στο στάδιο εκπαίδευσης των μοντέλων, και η αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων των δικαιούχων πνευματικής ιδιοκτησίας (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2024, άρθρο 53).

δ. Οι αντιδράσεις των επαγγελματιών της μουσικής βιομηχανίας.

Η χρήση έργων για την εκπαίδευση συστημάτων ΑΙ χωρίς προηγούμενη άδεια, έχει αποτελέσει αντικείμενο έντονων αντιδράσεων από τους δημιουργούς, τους εκδότες και τους λοιπούς φορείς της μουσικής βιομηχανίας. Οι δικαιούχοι διατείνονται ότι τα έργα τους αξιοποιούνται χωρίς την συναίνεσή τους, και χωρίς την καταβολή εύλογης αμοιβής. Σε αντιδιαστολή, οι πάροχοι συστημάτων ΑΙ υποστηρίζουν ότι η εκπαίδευση των μοντέλων συνιστά τεχνική διαδικασία ανάλυσης δεδομένων, και όχι εκμετάλλευση του προστατευόμενου έργου. Η διαφωνία αυτή έχει αποτελέσει αντικείμενο πολυάριθμων

δικαστικών διαφορών, αλλά και έντονων διαλόγων των εμπλεκόμενων φορέων σε διεθνές επίπεδο (OECD, 2025, pp. 19-23).

Χαρακτηριστική είναι η συνάντηση της Ομοσπονδίας Ευρωπαίων Εκδοτών (FEP) που διοργανώθηκε στις 6/5/2025 από τον Ευρωβουλευτή Axel Voss αναφορικά με την τεχνητή νοημοσύνη και τα πνευματικά δικαιώματα. Κατά την εισαγωγή του, ο Voss τόνισε ότι οι εξαιρέσεις για την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων (TDM) δεν σχεδιάστηκαν με γνώμονα τις ανάγκες της ΤΝ, υπογραμμίζοντας την ανάγκη διασφάλισης της διαφάνειας, της αδειοδότησης, και της δίκαιης αμοιβής των δημιουργών.

Οι κάτοχοι πνευματικών δικαιωμάτων επεσήμαναν ότι η αδιαφάνεια και η πλημμελής εφαρμογή των επιλογών εξαίρεσης (opt-out) αποτελούν τα βασικότερα προβλήματα. Υποστήριξαν δε, ότι οι δυσκολίες δεν έγκεινται στην απουσία διαδικασιών αδειοδότησης, αλλά στην απροθυμία ορισμένων εταιρειών ΑΙ να αποκτούν νόμιμη πρόσβαση στα δεδομένα εκπαίδευσης.

Αντιθέτως, οι εκπρόσωποι των εταιρειών ΑΙ ανέδειξαν την ανάγκη για ευκολότερη πρόσβαση στα δεδομένα εκπαίδευσης, και εξέφρασαν την ανησυχία ότι η επιβολή αυστηρότερων ευρωπαϊκών κανόνων ενδέχεται να δημιουργήσει άνισους όρους ανταγωνισμού.

Οι διαφορετικές αυτές προσεγγίσεις αποτυπώνουν τις βασικές νομικές και πρακτικές διαφωνίες που έχουν διαμορφωθεί ως προς την χρήση προστατευόμενων έργων ως δεδομένων εκπαίδευσης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2025). Οι διαφωνίες αυτές έχουν λάβει και δικαστική διάσταση, η νομολογία των οποίων θα εξεταστεί ακολούθως.

ε. Νομολογιακές εξελίξεις και συγκριτική επισκόπηση του νομοθετικού πλαισίου

ΕΕ – ΗΠΑ, ως προς την χρήση προστατευόμενων έργων κατά την εκπαίδευση των μοντέλων ΑΙ.

Παρά το γεγονός ότι η αλματώδης ανάπτυξη της παραγωγικής ΑΙ έχει αναδείξει κρίσιμα νομικά ζητήματα ως προς την χρήση προστατευόμενων έργων για την εκπαίδευση των μοντέλων ΑΙ, όπως εκτέθηκε και ανωτέρω, και παρότι τα ζητήματα αυτά απασχολούν εκτενώς την θεωρία και την δικαστηριακή πρακτική, εντούτοις, η σχετική νομολογία βρίσκεται ακόμα σε πρώιμο στάδιο. Η έλλειψη διαμορφωμένης νομολογίας (η οποία οφείλεται όχι μόνο στις καθυστερημένες δίκες, αλλά και στο γεγονός ότι «τα παλιά δικαστικά προηγούμενα δεν μπορούν να καλύψουν αυτόματα το Generative AI») αλλά

και η νομική αβεβαιότητα γύρω από την χρήση προστατευόμενων έργων για την εκπαίδευση των μοντέλων, προκαλεί ανασφάλεια δικαίου, ιδιαίτερα στον τομέα της μουσικής βιομηχανίας (Sag, 2024, pp. 1887-1921).

Σύμφωνα με τον πρόσφατο χάρτη των δικαστικών υποθέσεων στον τομέα των εφαρμογών ΤΝ, στις ΗΠΑ έχουν κατατεθεί 48 αγωγές κατά των εταιρειών ΑΙ, αρκετές εκ των οποίων εκκρεμούν, ενώ άλλες έχουν εισέλθει στο στάδιο της έφεσης, αντικατοπτρίζοντας τα βασικότερα ζητήματα που αναδύονται από την εκπαίδευση και λειτουργία των μοντέλων ΑΙ, χωρίς ωστόσο να έχει ακόμη διαμορφωθεί σταθερή νομολογιακή γραμμή επί των ζητημάτων αυτών.

Οι σχετικές δικαστικές διαφορές που έχουν αναφύει, αναδεικνύουν μερικά επαναλαμβανόμενα μοτίβα. Κυριότερα εξ αυτών, είναι η χρήση προστατευόμενων έργων χωρίς προηγούμενη άδεια των δικαιούχων, η αναπαραγωγή αυτούσιων αποσπασμάτων από το πρωτότυπο, που ενδέχεται να προσβάλλει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και οι δυσμενείς συνέπειες στην οικονομική εκμετάλλευση των έργων, λόγω της υποκατάστασης της αγοράς των πρωτοτύπων.

Επιπροσθέτως, σε ορισμένες περιπτώσεις έχει προβληθεί ο ισχυρισμός ότι οι εταιρείες ΑΙ για την εκπαίδευση των μοντέλων τους, χρησιμοποίησαν έργα από πειρατικά δίκτυα. Ωστόσο, το ζήτημα αυτό δεν έχει ακόμη κριθεί οριστικά από τα αρμόδια δικαστήρια.

Τα προεκτεθέντα θέματα βρίσκονται στον πυρήνα των σημαντικότερων εκκρεμών διαφορών, στις ΗΠΑ, και σε μικρότερη έκταση στην ΕΕ, σε ό,τι αφορά το input stage της εκπαίδευσης των μοντέλων ΑΙ (Τσότσου, 2025).

Η συγκριτική επισκόπηση του νομολογιακού και ρυθμιστικού πλαισίου μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, καταδεικνύει τις διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις, με την ΕΕ να ακολουθεί μια πιο αυστηρή κανονιστική προσέγγιση, ενώ οι ΗΠΑ να κινούνται στην δικαστική ευελιξία.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σε αντίθεση με το αμερικανικό μοντέλο της δικαστικής στάθμισης, η κανονιστική προσέγγιση της εξόρυξης κειμένων και δεδομένων, δεν βασίζεται σε μια εκ των υστέρων στάθμιση συμφερόντων, αλλά σε μια εκ των προτέρων ρύθμιση, με βάση τα άρθρα 3 και 4 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/790 για την Εξόρυξη Κειμένου και Δεδομένων (Text and Data Mining –TDM), όπως αναπτύχθηκε ανωτέρω. Το ευρωπαϊκό μοντέλο ορίζει δύο σαφείς κανόνες, ήτοι την ερευνητική ασυλία για την μη εμπορική επιστημονική

έρευνα, και την ελεύθερη εμπορική χρήση υπό όρους, εκτός εάν οι δικαιούχοι επιφυλάξουν ρητά τα δικαιώματά τους μέσω μηχανισμού εξαίρεσης (opt-out).

Εντούτοις, παρά την ύπαρξη του ειδικού νομοθετικού πλαισίου, η ευρωπαϊκή νομολογία παραμένει ακόμα σε πρώιμο στάδιο σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση μοντέλων AI με μουσικά έργα (Μαράντου, 2025).

Σε επίπεδο εθνικών δικαστηρίων, ιδιαίτερα κρίσιμη είναι η απόφαση που εκδόθηκε από το Περιφερειακό Δικαστήριο του Αμβούργου, στην υπόθεση Kneschke κατά LAION (310 0 22723/23). Η εν λόγω διαφορά αφορούσε στην χρήση φωτογραφιών από τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό LAION, για την δημιουργία συνόλου δεδομένων (dataset).

Το δικαστήριο έκρινε ότι η δημιουργία αντιγράφων έργων για σκοπούς εξόρυξης κειμένου και δεδομένων, καλυπτόταν από την ερευνητική εξαίρεση του άρθρου 3 της Οδηγίας.

Η εν λόγω απόφαση, καίτοι παρουσιάζει αυξημένο ενδιαφέρον λόγω του ότι υπογραμμίζει την σημασία των εξαιρέσεων TDM, εντούτοις, η έκταση εφαρμογής της σε εμπορικά μοντέλα μουσικής TN δεν έχει ακόμα αποσαφηνιστεί (Kneschke v. LAION e.V., 2024).

Στο πεδίο της μουσικής βιομηχανίας ειδικότερα, η αξιολόγηση των ζητημάτων που συνέχονται με την χρήση προστατευόμενων έργων για σκοπούς εκπαίδευσης μοντέλων AI, ερμηνεύεται υπό το πρίσμα των αρχών της νομολογίας του ΔΕΕ.

Συγκεκριμένα, στην υπόθεση Pelham GmbH κατά Hutter, η οποία είχε ως αντικείμενο την χρήση μουσικού δείγματος (sample), χωρίς σχετική αδειοδότηση, το ΔΕΕ τόνισε την ανάγκη εξισορρόπησης μεταξύ της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και της ελευθερίας της καλλιτεχνικής έκφρασης (Pelham GmbH and Others v Hutter and Schneider- Esleben, 2019).

Συναφώς, στην υπόθεση Infopaq Dagblades Forening, που αφορούσε στην αναπαραγωγή σύντομων αποσπασμάτων από δημοσιεύματα, και κατά πόσο αυτά προστατεύονται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, το ΔΕΕ υπογράμμισε πως ακόμα και ένα πολύ σύντομο τμήμα έργου μπορεί να απολαύει προστασίας με βάση το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον αντανάκλα την προσωπική πνευματική δημιουργία του δημιουργού (author's own intellectual creation).

Η νομολογία αυτή αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα στο πλαίσιο των μουσικών μοντέλων τεχνητής νοημοσύνης, καθώς γεννάται το ζήτημα αν εάν η χρήση και ανάλυση επιμέρους μουσικών στοιχείων κατά την διαδικασία εκπαίδευσης των μοντέλων, συνιστά επιτρεπτή

χρήση ή ανεπίτρεπτη επεξεργασία προστατευόμενων μουσικών έργων και ηχογραφήσεων (Infopaq, International A/S v Danske Dagblades Forening, 2009).

Εν αντιθέσει, στο αμερικανικό δίκαιο, πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζει η θεωρία της εύλογης χρήσης (fair use), η οποία επιτρέπει, υπό τον όρο της συνδρομής τεσσάρων κριτηρίων (ο σκοπός και χαρακτήρας της χρήσης, η φύση του προστατευόμενου έργου, η ποιοτική και ποσοτική ουσιαστικότητα του τμήματος που χρησιμοποιήθηκε, η επίδραση στην αγορά του πρωτότυπου έργου) την χρήση προστατευόμενου υλικού, άνευ προηγούμενης άδειας του δικαιούχου (United States Code, 1976, 17 U.S.C Section 107). Απόφαση σταθμό στην νομολογιακή θεώρηση της χρήσης προστατευόμενου υλικού κατά την διαδικασία εκπαίδευσης των μοντέλων AI, αποτέλεσε η απόφαση του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου της Βόρειας Καλιφόρνιας, στην υπόθεση Bartz κατά Anthropic PBC.

Εν προκειμένω, το δικαστήριο έκανε δεκτό πως η χρήση βιβλίου για την εκπαίδευση του μοντέλου Claude αποτελούσε μετασχηματιστική χρήση (transformative use), καθόσον τα προστατευόμενα έργα χρησιμοποιήθηκαν ως υλικό εκπαίδευσης και όχι με σκοπό την αναπαραγωγή ή την διάθεσή τους στο κοινό. Ωστόσο, διευκρίνισε ότι η προστασία που παρέχει η θεωρία της εύλογης χρήσης (fair use), δεν καταλαμβάνει περιπτώσεις στις οποίες το προστατευόμενο υλικό αποκτήθηκε μέσω παράνομων αντιγράφων (Bartz et al. v. Anthropic PBC, 2025).

Η αμερικανική νομολογία εξακολουθεί να τελεί υπό περαιτέρω διαμόρφωση, μέσω σειράς εκκρεμών δικαστικών υποθέσεων, χαρακτηριστικά παραδείγματα των οποίων αποτελούν οι The New York Times Co. κατά Microsoft, όπου βασικό ζήτημα αποτελεί η αναπαραγωγή προστατευόμενων έργων, και ο κίνδυνος υποκατάστασης της αγοράς του πρωτοτύπου από τα παραγόμενα αποτελέσματα των μοντέλων τεχνητής νοημοσύνης, όπως επίσης και η υπόθεση Getty Images κατά Stability AI, όπου εξετάζεται η νομιμότητα της χρήσης προστατευόμενων εικόνων ως training data μοντέλων TN, χωρίς την προηγούμενη συναίνεση των δικαιούχων. Κοινός παρονομαστής των δύο υποθέσεων είναι η αξιολόγηση του τέταρτου κριτηρίου της fair use, ο οποίος σχετίζεται με τον οικονομικό αντίκτυπο της χρήσης στην αγορά του πρωτοτύπου, καθώς οι ενάγοντες ισχυρίζονται ότι τα παραγόμενα αποτελέσματα των συστημάτων TN δύνανται να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά προς τα πρωτότυπα έργα (The New York Times Company

v. Microsoft Corporation et al., 2023; Getty Images v. Stability AI Ltd, 2023).

Στην υπόθεση Thomson Reuters v. Ross Intelligence, όπου η Ross χρησιμοποίησε χωρίς άδεια για την εκπαίδευση των μοντέλων της, προστατευόμενο υλικό της βάσης Westlaw, ήτοι νομικές σημειώσεις (headnotes) και νομικές περιλήψεις, το Δικαστήριο απέρριψε την ένσταση περί fair use, με το σκεπτικό ότι η χρήση αυτή ήταν εμπορική, και αξιοποιούσε προστατευόμενο περιεχόμενο για την εκπαίδευση ανταγωνιστικής πλατφόρμας (Thomson Reuters v. Ross Intelligence, 2025).

Σε ό,τι αφορά την μουσική βιομηχανία, η οποία αποτελεί και το επίκεντρο της παρούσας ανάλυσης, τα σχετικά ζητήματα εξακολουθούν να τελούν υπό δικαστική κρίση, λόγω των εκκρεμών προσφυγών της RIAA κατά των Suno AI και Udio. Εν προκειμένω, οι ενάγουσες δισκογραφικές εταιρείες προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι η χρήση προστατευόμενων ηχογραφήσεων ως training data των μοντέλων, προσβάλλει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας των δικαιούχων, καθώς επίσης και συγγενικά δικαιώματα επί των ηχογραφήσεων. Ο βασικός προβληματισμός έγκειται στο αν η χρήση μουσικών έργων και ηχογραφήσεων ως training data, συνιστά επιτρεπόμενη χρήση ή μη αδειοδοτημένη εκμετάλλευση προστατευόμενου υλικού. Επιπλέον, εξετάζεται αν τα παραγόμενα μουσικά έργα μπορούν να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά προς την πρωτογενή μουσική αγορά, με ενδεχόμενες επιπτώσεις στην οικονομική εκμετάλλευση των προστατευόμενων έργων από τους δημιουργούς και δικαιούχους τους (UMG Recordings et al. v. Suno, 2024 ; UMG Recordings et al. v. Uncharted Labs, 2024).

Η αξιολόγηση των ανωτέρω υποθέσεων δεν λαμβάνει χώρα σε νομολογιακό κενό, αλλά βασίζεται σε προγενέστερα νομολογιακά προηγούμενα. Πιο συγκεκριμένα, στις υποθέσεις Authors Guild v. Hathitrust, και Authors Guild v. Google, έγινε δεκτό ότι η ψηφιοποίηση βιβλίων με στόχο την αναζήτηση και πρόσβαση σε πληροφορίες, συνιστούσε μετασχηματιστική χρήση, καθώς δεν οδηγούσε σε υποκατάσταση της αγοράς των πρωτοτύπων έργων (Authors Guild v. HathiTrust 2014; Authors Guild v. Google, Inc. 2015). Αντίστοιχα, η νομολογία των υποθέσεων A&M Records v. Napster και MGM Studios v. Grokster, υπογραμμίζει την ανάγκη προστασίας της αγοράς των έργων και των συμφερόντων των δικαιούχων, κυρίως όταν νέες τεχνολογίες επιτρέπουν την ευρεία χρήση προστατευόμενου περιεχομένου (A&M Records v. Napster, 2001; Metro-Goldwyn-Mayer Studios v. Grokster, 2005).

Ταυτόχρονα με την διαμόρφωση του νομολογιακού πλαισίου, αναπτύσσονται και νομοθετικές πρωτοβουλίες σε πολιτειακό επίπεδο, για την προστασία των επαγγελματιών της μουσικής βιομηχανίας από τους πιθανούς κινδύνους της τεχνητής νοημοσύνης. Ενδεικτικά, το Τενεσί αποτέλεσε την πρώτη πολιτεία των ΗΠΑ που υιοθέτησε το 2024 ειδική νομοθετική ρύθμιση (ELVIS Act), για την προστασία των τραγουδοποιών, των ερμηνευτών, και λοιπών επαγγελματιών της μουσικής βιομηχανίας, από μη αδειοδοτημένες χρήσεις της φωνής, της εικόνας και της καλλιτεχνικής τους ταυτότητας μέσω συστημάτων ΤΝ (Mouriquand and Associated Press, 2024)

Συνολικά, η συγκριτική επισκόπηση της έννομης τάξης και της νομολογίας μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ αναδεικνύει δύο εκ διαμέτρου αντίθετες προσεγγίσεις σε ό, τι αφορά την χρήση προστατευόμενου υλικού για την εκπαίδευση μοντέλων ΑΙ.

Ενώ λοιπόν η ΕΕ ακολουθεί μια αυστηρά νομοθετική, κανονιστική οδό, ερειδόμενη στις ρητές εξαιρέσεις ΤDM, στον μηχανισμό opt – out, και στις υποχρεώσεις διαφάνειας του ΑΙ Act, οι ΗΠΑ ακολουθούν μια πιο ευέλικτη, ad hoc δικαστική ερμηνεία, βασιζόμενες στο δόγμα της δίκαιης χρήσης (fair use), δίνοντας έμφαση στον μετασχηματιστικό χαρακτήρα της χρήσης, και στον οικονομικό αντίκτυπο στην αγορά.

Εν ολίγοις, μπορεί να υποστηριχθεί πως η ΕΕ έχει διαμορφώσει ένα περιβάλλον προβλεψιμότητας, με a priori σαφή όρια, ενώ οι ΗΠΑ αντιθέτως παρέχουν μεγαλύτερη ελευθερία καινοτομίας στον τομέα της εκπαίδευσης συστημάτων ΤΝ, με τίμημα όμως την αυξημένη νομική αβεβαιότητα και τον αυξημένο κίνδυνο δικαστικών αγώνων (ligitation risk) (Strowel, 2023, pp 491-494).

2. Το στάδιο του output. Το παραγόμενο αποτέλεσμα της ΤΝ.

α. Γενικά.

Κατόπιν της εξετάσεως του σταδίου εισόδου (input stage), και των ζητημάτων που ανακύπτουν από την χρήση προστατευόμενου υλικού ως training data, κρίνεται επιβεβλημένη η μελέτη του δευτέρου σταδίου, του σταδίου εξόδου (output stage), ήτοι του παραγόμενου αποτελέσματος. Στην φάση αυτή, η εστίαση της ανάλυσης μετατοπίζεται από την νομιμότητα της εκπαίδευσης των μοντέλων ΑΙ, στις έννομες συνέπειες που πηγάζουν από το ίδιο το παραγόμενο αποτέλεσμα. Πιο συγκεκριμένα, τα καίρια ζητήματα που τίθενται, αφορούν στο εάν το παραγόμενο από σύστημα ΤΝ περιεχόμενο, μπορεί να αποτελέσει προστατευόμενο έργο ή αντικείμενο προστασίας από

συγγενικά δικαιώματα, στο ποιος μπορεί να αναγνωριστεί ως δημιουργός του έργου, καθώς και στο αν το παραγόμενο αποτέλεσμα ενδέχεται να παραβιάζει προϋφιστάμενα δικαιώματα τρίτων εκ της παραγωγής και μετέπειτα εκμετάλλευσης (Χίου, 2024, σ. 531). Υπό το πρίσμα της μουσικής βιομηχανίας, οι ανωτέρω προβληματισμοί λαμβάνουν ιδιαίτερη διάσταση, δοθέντος ότι τα σύγχρονα συστήματα παραγωγικής ΤΝ διαθέτουν πλέον την ικανότητα συγγραφής στίχων και δημιουργίας μουσικών συνθέσεων, πρωτότυπων μελωδιών, ενορχηστρώσεων, ερμηνευτικών εκτελέσεων, καθώς και αναπαραγωγής ή μίμησης ανθρώπινων φωνών.

Ως *output* λοιπόν, ορίζεται το παραγόμενο αποτέλεσμα από ένα σύστημα τεχνητής νοημοσύνης, κατόπιν επεξεργασίας των δεδομένων εκπαίδευσης και των εντολών (*prompts*) του χρήστη. Το αποτέλεσμα αυτό, ανάλογα με τις δυνατότητες του εκάστοτε συστήματος ΤΝ, μπορεί να λάβει την μορφή εικόνας, κειμένου, βίντεο, ηχητικού περιεχομένου, μουσικής ή άλλη μορφή ψηφιακού περιεχομένου.

Η παραγωγή του περιεχομένου (*output*), δεν συνιστά το αποτέλεσμα μιας απλής διαδικασίας αναπαραγωγής ή ανάκτησης αποθηκευμένων πληροφοριών, αλλά αντιθέτως αποτελεί προϊόν σύνθετης υπολογιστικής επεξεργασίας, κατά την οποία το σύστημα παράγει πρωτότυπο περιεχόμενο βάσει των συσχετίσεων και των προτύπων που έχει αναπτύξει στο στάδιο της εκπαίδευσής του. Ωστόσο, η τεχνική φύση της διαδικασίας ουδόλως αναιρεί την σημασία της ανθρώπινης συμβολής, δεδομένου ότι ο πυρήνας του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας εξακολουθεί να είναι ανθρωποκεντρικός, αναγνωρίζοντας ως δημιουργό αποκλειστικά το φυσικό πρόσωπο που αντανakλά μέσω του έργου του την προσωπική του πνευματική δημιουργία, θεωρώντας ουσιαστικά το έργο ως προέκταση της προσωπικότητας του δημιουργού, και προστατεύοντας αυτόν τον ψυχικό και πνευματικό δεσμό, μέσω της αυτοδίκαιης κτήσης των σχετικών δικαιωμάτων του (Ρακοπούλου, 2026).

β. Προστασία του *output*

ι. Προϋποθέσεις προστασίας του *output* με βάση τις διατάξεις του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας.

Για να μπορέσει το παραγόμενο αποτέλεσμα να υπαχθεί στο προστατευτικό πεδίο του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας, θα πρέπει να πληροί συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να εξεταστεί αν το *output* μπορεί να χαρακτηριστεί ως **έργο**

κατά τις διατάξεις του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας (αν αποτελεί πρωτότυπη πνευματική δημιουργία, χωρίς ωστόσο να είναι απαραίτητη η ολοκλήρωση του έργου, αρκεί απλώς να εκφράζονται αρκετά πρωτότυπα στοιχεία της αρχικής ιδέας), αν πληροί την απαίτηση της **πρωτοτυπίας** και της **ανθρώπινης δημιουργικής συμβολής** (αν δηλαδή αποτελεί έκφραση των ελεύθερων επιλογών του δημιουργού, οι οποίες αντικατοπτρίζουν την προσωπικότητά του, ουσιαστικά η πρωτοτυπία ορίζεται ως η σφραγίδα της προσωπικότητας του δημιουργού επί του έργου), αν υφίσταται **δημιουργός** (αν υπάρχει φυσικό πρόσωπο που επινόησε και έδωσε έκφραση σε ένα έργο, ουσιαστικά δεν υφίσταται έργο αν δεν υφίσταται δημιουργός) , και **αν τυχόν προσβάλλει δικαιώματα τρίτων** (αν αναπαράγει ή προσομοιάζει βασικά στοιχεία υφιστάμενου προστατευόμενου έργου) (Jougleux, 2020)

ii. Νομολογιακή διαμόρφωση των προϋποθέσεων προστασίας.

Οι ανωτέρω προϋποθέσεις έχουν εξειδικευτεί κατά βάση μέσω της νομολογίας του ΔΕΕ, το οποίο έχει προσδιορίσει την έννοια της πρωτοτυπίας, και τα κριτήρια χαρακτηρισμού του παραγόμενου αποτελέσματος ως προστατευόμενου έργου.

Αφετηρία του νομολογιακού ερμηνευτικού πλαισίου αποτέλεσε η απόφαση Infopaq. Εν προκειμένω, η Infopaq δραστηριοποιείται στον τομέα της παρακολούθησης και ανάλυσης των έντυπων μέσων μαζικής ενημέρωσης για λογαριασμό των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η εταιρεία σάρωνε άρθρα εφημερίδων, τα μετέτρεπε σε ψηφιακή μορφή και με μια αυτοματοποιημένη επεξεργασία, εντόπιζε προκαθορισμένες λέξεις-κλειδιά. Στην ουσία, αντιγράφονταν από τα δημοσιογραφικά άρθρα, αποσπάσματα 11 συνεχόμενων λέξεων, τα οποία αποστέλλονταν στους πελάτες της. Η Ένωση Δανών εκδοτών υποστήριξε ότι η διαδικασία αυτή συνιστούσε αναπαραγωγή προστατευόμενων έργων χωρίς άδεια των δικαιούχων. Εν αντιθέσει, η Infopaq ισχυρίστηκε ότι η χρήση τόσο μικρών αποσπασμάτων δεν συνεπαγόταν αναπαραγωγή προστατευόμενων έργων. Το ΔΕΕ έκρινε ότι «η σύρρευση των αποσπασμάτων αυτών μπορεί να συνεπάγεται την ανασύσταση εκτεταμένων τμημάτων, δυνάμενων να αντανakλούν την πρωτοτυπία του οικείου έργου, εφόσον περιλαμβάνουν πολλά στοιχεία τα οποία δύνανται να εκφράζουν την προσωπική πνευματική εργασία του δημιουργού του έργου αυτού» (Infopaq, International A/S v Danske Dagblades Forening, 2009).

Με την απόφαση αυτή το ΔΕΕ διαμόρφωσε ενωσιακό ορισμό της έννοιας της

πρωτοτυπίας, σύμφωνα με τον οποίο ένα έργο θεωρείται πρωτότυπο, όταν αποτελεί έκφραση της προσωπικής πνευματικής δημιουργίας του δημιουργού, η οποία προκύπτει από τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του.

Η νομολογιακή αυτή προσέγγιση εξειδικεύτηκε περαιτέρω με την απόφαση *Rainer*, η οποία είναι ουσιαστικά η συνέχεια της *Infopac*. Στην υπόθεση αυτή, συζητείται η προστασία του φωτογραφικού πορτραίτου μιας μαθήτριας. Η *Rainer* ήταν επαγγελματίας φωτογράφος, και ήταν η δημιουργός του εν λόγω πορταίτου. Μετά την απαγωγή της μαθήτριας, διάφορες εφημερίδες δημοσίευσαν τις φωτογραφίες χωρίς άδεια. Η φωτογράφος υποστήριξε ότι παραβιάστηκαν τα δικαιώματά της επί των φωτογραφιών. Το ΔΕΕ έκρινε ότι μια φωτογραφία προστατεύεται, όταν είναι αποτέλεσμα προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργού της, εφόσον ο δημιουργός της έχει πραγματοποιήσει ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές κατά την παραγωγή της (*Rainer*, 2011). Μεταξύ αυτών των δύο υποθέσεων μεσολάβησαν άλλες δύο υποθέσεις. Η απόφαση *BSA* της 22/12/2010, η οποία αφορούσε στην γραφική διεπαφή χρήστη σ'ένα λογισμικό, και η απόφαση *FAPL* της 4/10/2011, που αφορούσε στην χρήση ξένων αποκωδικοποιητών για την μετάδοση αγώνων της Premier League στο Ηνωμένο Βασίλειο (*BSA*, 2011; *FAPL*, 2011). Και οι δύο αυτές υποθέσεις επιβεβαιώνουν την υπόθεση *Infopac*. Η νομολογιακή αυτή γραμμή ολοκληρώθηκε με την απόφαση *Cofemel*, που αφορούσε στην σχέση μεταξύ σχεδίων και υποδειγμάτων και πνευματικής ιδιοκτησίας, και το βασικό ερώτημα που τέθηκε ήταν αν ένα σχέδιο ή υπόδειγμα μπορεί να προστατευτεί απλώς και μόνο επειδή έχει αισθητική αξία. Με την απόφαση αυτή το ΔΕΕ επιβεβαίωσε ότι μοναδική προϋπόθεση για την προστασία ενός έργου είναι η πρωτοτυπία (*Cofemel*, 2019).

Κοινός παρονομαστής των ανωτέρω αποφάσεων αποτελεί η θέση ότι ένα δημιούργημα προστατεύεται με βάση τις διατάξεις της πνευματικής ιδιοκτησίας μόνο όταν αποτελεί έκφραση της προσωπικής πνευματικής δημιουργίας του δημιουργού.

Εν όψει της ανωτέρω νομολογίας, τα έργα που παράγονται αποκλειστικά από συστήματα τεχνητής νοημοσύνης, χωρίς ανθρώπινη δημιουργική συμβολή, δεν μπορούν κατ' αρχάς να υπαχθούν στο καθεστώς προστασίας του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας.

Στον αντίποδα, όταν ο άνθρωπος παρεμβαίνει ουσιαστικά στην δημιουργική διαδικασία, προβαίνοντας σε ελεύθερες επιλογές, ιδίως ως προς την σύλληψη και την τελική

διαμόρφωση του έργου, αλλά και ως προς την επιλογή και επεξεργασία του παραγόμενου περιεχομένου, το παραγόμενο αποτέλεσμα δύναται να τύχει προστασίας από το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις υπαγωγής στο καθεστώς προστασίας (Infopaq 2009, Painer 2011, BSA 2011, Football Association Premier League and Others 2011, Cofemel, 2019).

Το ανωτέρω ζήτημα συναρτάται άμεσα με το ζήτημα του προσδιορισμού της ιδιότητας του δημιουργού του output. Ο χρήστης δύναται να αποκτήσει την ιδιότητα του δημιουργού, εφόσον η συμβολή του δεν περιορίζεται σε μια αμιγώς τεχνική αλληλεπίδραση με το σύστημα, αλλά περιλαμβάνει ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές, που επηρεάζουν το τελικό περιεχόμενο και την μορφή του έργου.

Σε διαφορετική περίπτωση, όταν η ανθρώπινη παρέμβαση εξαντλείται στην διατύπωση μιας γενικής εντολής (prompt), και το τελικό αποτέλεσμα προκύπτει ουσιαστικά από το σύστημα, καθίσταται δυσχερής η θεμελίωση της ιδιότητας του δημιουργού. Η τεχνητή νοημοσύνη δεν διαθέτει νομική προσωπικότητα και δημιουργική βούληση, και ως εκ τούτου δεν μπορεί να αναγνωριστεί ως δημιουργός, ενώ ούτε ο χρήστης καθίσταται αυτομάτως δημιουργός, για κάθε έργο που παράγεται μέσω του συστήματος που ανέπτυξε (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2020. σσ. 6-8).

Η αμερικανική θεώρηση φαίνεται να υιοθετεί ανάλογη στάση ως προς την αναγκαιότητα ύπαρξης ανθρώπινης δημιουργικής παρέμβασης. Χαρακτηριστικά, στην υπόθεση Thaler v. Perlmutter (Thaler v. Perlmutter, 2023), που αφορούσε αίτηση κατοχύρωσης μιας εικόνας με τίτλο "A recent Entrance to Paradise", και δημιουργήθηκε εξ ολοκλήρου από το σύστημα Creativity Machine, το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο απεφάνθη ότι το έργο που δημιουργήθηκε αποκλειστικά από αλγόριθμους, χωρίς ουσιαστική ανθρώπινη συμβολή, δεν μπορεί να υπαχθεί στο καθεστώς προστασίας του αμερικανικού δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας.

Παρόμοια, στην υπόθεση Zarya of the Dawn (U.S Copyright Office, 2023), αντικείμενο της οποίας ήταν κατοχύρωση ενός εικονογραφημένου βιβλίου κόμικ, του οποίου το κείμενο και η σύνθεση διαμορφώθηκαν από την δημιουργό, αλλά οι εικόνες του παρήχθησαν μέσω του συστήματος Midjourney, η αρχή πνευματικών δικαιωμάτων των ΗΠΑ (U.S Copyright Office) κατοχύρωσε μόνο τα στοιχεία του έργου που έφεραν την σφραγίδα της ανθρώπινης επιλογής, αποκλείοντας όσα παρήχθησαν αμιγώς από το AI.

Κατά συνέπεια, όπως προκύπτει από τις προεκτεθείσες αποφάσεις, και η αμερικανική προσέγγιση φαίνεται να καταλήγει στην ανάγκη συνδρομής ανθρώπινης δημιουργικής συμβολής ως προϋπόθεση κατοχύρωσης του παραγόμενου αποτελέσματος.

Στο ίδιο πλαίσιο, οι Moran and Vezina υποστήριξαν την άποψη, ότι τα outputs που δημιουργούνται από συστήματα AI, θα μπορούσαν να παραμένουν στο κοινό κτήμα (Public Domain), τουλάχιστον μέχρι να διαμορφωθεί ένα σαφέστερο θεωρητικό και κανονιστικό πλαίσιο για την προστασία τους. Εν ολίγοις, η θέση τους είναι ότι η προστασία με copyright πρέπει να συνδέεται με ανθρώπινη δημιουργικότητα, και όχι να επεκτείνεται αυτομάτως σε περιεχόμενο που παράγεται από συστήματα τεχνητής νοημοσύνης, όταν απουσιάζει η απαιτούμενη ανθρώπινη δημιουργική συμβολή.

Σκοπός αυτής της θέσεως είναι η αποφυγή αναγνώρισης αποκλειστικών δικαιωμάτων επί δημιουργημάτων, στις περιπτώσεις που δεν είναι ξεκάθαρο αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις προστασίας του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας (Moran and Vezina, 2020).

γ. Προσβολή δικαιωμάτων τρίτων μέσω του παραγόμενου αποτελέσματος (output).

i. Γενικά

Διακριτό από το ζήτημα της νομικής μεταχείρισης του παραγόμενου αποτελέσματος, είναι το ενδεχόμενο το ίδιο το output να προσβάλλει τα δικαιώματα τρίτων. Στις περιπτώσεις που ένα σύστημα Generative AI δημιουργεί ένα προϊόν που εμφανίζει ουσιώδη συνάφεια ή ομοιότητα με προγενέστερα προστατευόμενα έργα, τίθεται επιτακτικά το ερώτημα της στοιχειοθέτησης προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας, λόγω μη εξουσιοδοτημένης αναπαραγωγής, διασκευής ή άλλου είδους εκμετάλλευσής τους.

Το φαινόμενο αυτό προσλαμβάνει ιδιαίτερα οξείες διαστάσεις στον χώρο της μουσικής, όπου οι αλγόριθμοι της τεχνητής νοημοσύνης διαθέτουν την ικανότητα να συνθέτουν έργα που υιοθετούν πιστά το ύφος συγκεκριμένων καλλιτεχνών ή αναπαράγουν δομικά στοιχεία γνωστών συνθέσεων.

ii. Νομολογία του ΔΕΕ.

Η προβληματική της κάμψης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω της δημιουργικής αφομοίωσης προϋπάρχοντος μουσικού υλικού, έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χαρακτηριστική είναι η υπόθεση Pelham, που αποτελεί την σημαντικότερη ευρωπαϊκή απόφαση για το sampling

(δειγματοληψία) στην μουσική.

Στην υπό κρίση περίπτωση, οι Ralf Hutter και Florian Schneider – Esleben, ιδρυτές των Kraftwerk, υποστήριξαν ότι ο παραγωγός Moses Pelham χρησιμοποίησε, χωρίς εξουσιοδότηση, ένα ηχητικό απόσπασμα διάρκειας δύο δευτερολέπτων από το κομμάτι τους « Metall auf Metall », επαναλαμβάνοντάς το στο τραγούδι « Nur mir ». Το ΔΕΕ απεφάνθη ότι ακόμα και η λήψη ενός ελάχιστου δείγματος, αποτελεί αναπαραγωγή, και υπάγεται στο αποκλειστικό δικαίωμα του παραγωγού. Ωστόσο το δικαστήριο εισήγαγε ως εξαίρεση την περίπτωση που το δείγμα παραποιηθεί σε τέτοιο βαθμό, που να μην είναι πλέον αναγνωρίσιμο στο αυτί του ακροατή. Σ' αυτήν την περίπτωση δεν στοιχειοθετείται προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, και δεν απαιτείται άδεια του παραγωγού. Η εν λόγω απόφαση έθεσε τα κριτήρια βάσει των οποίων αξιολογείται κατά πόσο η χρήση στοιχείων προστατευόμενου έργου συνιστά θεμιτή χρήση ή προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας καθώς και των συγγενικών δικαιωμάτων (Pelham, 2019).

Στο πλαίσιο της Generative AI, η απόφαση καθίσταται ιδιαίτερα διαφωτιστική, διότι αν το παραγόμενο μουσικό προϊόν, μέσω συστήματος AI, αναπαράγει ή ενσωματώνει δομικά και αναγνωρίσιμα στοιχεία υφιστάμενου μουσικού έργου, τότε ενδέχεται να συνιστά προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, έστω και αν δεν πρόκειται για κλασικό sampling.

Η σύγχρονη διάσταση του προβλήματος αποτυπώνεται στις πρόσφατες δικαστικές διαμάχες έναντι των πλατφορμών Suno AI και Udio. Όπως προαναφέρθηκε, οι εν λόγω υποθέσεις αποτέλεσαν αντικείμενο δικαστικών διαφορών στις ΗΠΑ, μεταξύ εταιρειών AI και μεγάλων δισκογραφικών ομίλων, και ανέδειξαν το ζήτημα αναφορικά με το κατά πόσο τα παραγόμενα μουσικά αποτελέσματα δύνανται να παραβιάζουν τα δικαιώματα των δημιουργών, των καλλιτεχνών, και των δισκογραφικών εταιρειών. Ειδικότερα, από την πλευρά των εναγόντων προβάλλεται το επιχείρημα ότι τα συστήματα AI παράγουν μουσική με ουσιώδεις ομοιότητες προς προστατευόμενα έργα ή φωνογραφήματα, εγείροντας ζητήματα παραβίασης πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων των δικαιούχων. Ουσιαστικά, το ζήτημα που ανακύπτει, έγκειται στην δυσκολία οριοθέτησης μεταξύ νόμιμης δημιουργίας μέσω AI αφενός, και μη επιτρεπτής εκμετάλλευσης υφιστάμενης μουσικής αφετέρου.

δ. Η προσομοίωση της φωνής και του καλλιτεχνικού ύφους μέσω της τεχνητής νοημοσύνης.

Η ταχεία ανάπτυξη της παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης έχει διευρύνει σε μεγάλο βαθμό τις δυνατότητες δημιουργίας μουσικού περιεχομένου, επιτρέποντας όχι μόνο την δημιουργία μουσικών συνθέσεων, αλλά και την πιστή αναπαραγωγή της φωνής, του καλλιτεχνικού ύφους, και της ερμηνευτικής ταυτότητας γνωστών καλλιτεχνών. Η νέα αυτή τεχνολογική δυνατότητα αναδεικνύει νέα νομικά ζητήματα, καθώς ακόμα και στην περίπτωση που δεν αναπαράγεται αυτούσιο το προϋπάρχον μουσικό έργο, ενδέχεται το παραγόμενο αποτέλεσμα να προκαλεί στο κοινό την παραπλανητική εντύπωση ότι προέρχεται από έναν συγκεκριμένο καλλιτέχνη, ή ότι σχετίζεται μ' αυτόν (U.S. Copyright Office, 2024, σσ 2,52).

Οι διατάξεις του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας κατοχυρώνουν μόνο συγκεκριμένες μορφές έκφρασης, που αντανακλούν την προσωπικότητα του δημιουργού, μέσω των ελεύθερων και δημιουργικών επιλογών του (Cofemel, 2019, σκ. 29,30). Δηλαδή, το αφηρημένο καλλιτεχνικό ύφος ή το στυλ ενός δημιουργού δεν προστατεύονται αυτοτελώς. Συνεπώς, η απλή μίμηση του ύφους ενός καλλιτέχνη, δεν αποτελεί αφ' εαυτής, προσβολή δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, ωστόσο, ενδέχεται να ανακύψουν μείζονα νομικά ζητήματα, όταν η μίμηση συνοδεύεται από αναπαραγωγή προστατευόμενου υλικού, ή δημιουργείται στο κοινό η εντύπωση ότι ένας καλλιτέχνης συμμετείχε στην δημιουργία ή ερμηνεία του έργου. Χαρακτηριστική της υπό κρίση προβληματικής, αποτελεί η περίπτωση του μουσικού κομματιού 'Heart on my Sleeve', το οποίο κυκλοφόρησε το 2023 από τον ανώνυμο δημιουργό Ghostwriter. Στην συγκεκριμένη περίπτωση χρησιμοποιήθηκαν υπολογιστικά παραγόμενα φωνητικά δείγματα (AI-generated voice clones), ώστε να ακούγονται σαν Drake και the Weeknd.

Το τραγούδι έγινε viral και συγκέντρωσε εκατοντάδες χιλιάδες streams πριν αποσυρθεί. Εν προκειμένω, η TN χρησιμοποιήθηκε για να προσομοιώσει την φωνή των δύο καλλιτεχνών, αν και δεν συμμετείχαν στην ηχογράφηση. Το μουσικό αυτό κομμάτι δημιούργησε την εντύπωση στο κοινό ότι επρόκειτο για δική τους ερμηνεία.

Η Universal Music Group, η οποία εκπροσωπούσε τους δύο καλλιτέχνες, αντέδρασε, και εν συνεχεία το τραγούδι αποσύρθηκε από τις κυριότερες πλατφόρμες streaming, λόγω μη εξουσιοδοτημένης χρήσης AI-μιμήσεων.

Η υπό κρίση υπόθεση, καίτοι δεν αφορούσε την αυτούσια αναπαραγωγή υφιστάμενου προστατευόμενου μουσικού έργου, εντούτοις, θέτει νέα νομικά ζητήματα, που προκύπτουν από την μη εξουσιοδοτημένη μίμηση της φωνής και του ύφους ενός καλλιτέχνη (Russell, 2023).

Η υπόθεση αυτή αποτυπώνει με σαφήνεια ότι οι προκλήσεις που θέτει η παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη, δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά άπτονται και ζητημάτων που αφορούν στην προστασία της φήμης, του δικαιώματος της προσωπικότητας, και των συγγενικών δικαιωμάτων των ερμηνευτών.

Ως εκ τούτου, η αυθαίρετη μίμηση της φωνής ενός καλλιτέχνη, ενδέχεται να θεμελιώσει αξιώσεις και εκτός του παραδοσιακού πλαισίου του copyright, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη εκσυγχρονισμού του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, ενόψει της νέας τεχνολογικής πραγματικότητας.

Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η νομοθετική προσέγγιση του ζητήματος στην Καλιφόρνια, η οποία αποτέλεσε την πρώτη πολιτεία των ΗΠΑ που εισήγαγε ειδικές ρυθμίσεις για την προστασία των καλλιτεχνών, έναντι της μη εξουσιοδοτημένης δημιουργίας ή χρήσης ψηφιακών «κλώνων» ηθοποιών, παρουσιαστών, ή τραγουδιστών.

Το ζήτημα δεν είναι απλώς θεωρητικό, αλλά έχει προσλάβει και πρακτική διάσταση, δεδομένου ότι η τεχνολογία voice cloning καθιστά δυνατή την αναπαραγωγή και αξιοποίηση της φωνής ενός προσώπου χωρίς την συναίνεσή του. Η εξέλιξη αυτή εισάγει νέες προκλήσεις για τους εκφωνητές, τους voice actors, και τους λοιπούς «επαγγελματίες της φωνής», καθώς θέτει ερωτήματα αναφορικά με την προστασία της φωνητικής τους ταυτότητας από μη αδειοδοτημένη χρήση. Στην Ελλάδα, ελλείπει ειδικών ρυθμίσεων για το voice cloning, το ζήτημα αντιμετωπίζεται επί τη βάση των διατάξεων για την προστασία της προσωπικότητας και των συγγενικών δικαιωμάτων (Galis, 2026).

3. Συμπερασματικές επισημάνσεις επί του παραγόμενου αποτελέσματος.

Σύμφωνα με όσα μνημονεύτηκαν ανωτέρω σχετικά με το παραγόμενο αποτέλεσμα, προκύπτει εναργώς το συμπέρασμα, ότι εφαρμογή της παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης στην μουσική δημιουργία αναδεικνύει δύο διακριτές νομικές διαστάσεις.

Αφενός, ερωτάται, εάν και κατά πόσο, το παραγόμενο μουσικό αποτέλεσμα μπορεί να υπαχθεί στην σφαίρα προστασίας του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας, και αφετέρου,

κατά πόσο το ίδιο δύναται να προσβάλλει τα δικαιώματα τρίτων.

Σε ό, τι αφορά την πρώτη διάσταση, η νομολογία του ΔΕΕ, αλλά και οι πρόσφατες εξελίξεις στις ΗΠΑ, συναρτούν την έννομη θωράκιση, από την ύπαρξη ανθρώπινης δημιουργικής συμβολής (Cofemel, 2019, σκ. 29-32, U.S. Copyright Office, 2025).

Σε ό, τι αφορά την δεύτερη διάσταση, προκύπτει ότι, το παραγόμενο αποτέλεσμα ενδέχεται να προσβάλλει δικαιώματα τρίτων, εφόσον ενσωματώνει προστατευόμενα στοιχεία προϋπάρχοντων έργων, ή όταν συνδέεται με μη εξουσιοδοτημένη ψηφιακή αναπαραγωγή της φωνής, και της καλλιτεχνικής ταυτότητας ενός ερμηνευτή (Pelham, 2019, σκ. 29, 31, 39, U.S Copyright Office 2024).

Στη σύγχρονη μουσική βιομηχανία, οι συνεχώς διευρυμένες δυνατότητες της παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης καθιστούν ακόμη πιο δυσχερή την διάκριση μεταξύ θεμιτής δημιουργικής αξιοποίησης και μη εξουσιοδοτημένης εκμετάλλευσης της καλλιτεχνικής ταυτότητας.

Η ολοένα αυξανόμενη ικανότητα των συστημάτων AI να δημιουργεί μουσικό περιεχόμενο υψηλού βαθμού ομοιότητας με τα προϊόντα της ανθρώπινης δημιουργίας, καθιστά δυσχερή την αναγνώριση προέλευσης του περιεχομένου.

Χαρακτηριστική είναι η έρευνα των Deezer και Ipsos, η οποία διεξήχθη τον Οκτώβριο του 2025, σε 8 χώρες, σε δείγμα 9000 ατόμων. Η έρευνα έδειξε ότι το 97% των συμμετεχόντων, αντιμετώπισε δυσκολία στην διάκριση μεταξύ AI- generated μουσικών έργων, και ανθρώπινων δημιουργημάτων.

Το αποτέλεσμα της έρευνας μαρτυρεί, αφενός μεν, την εξέλιξη της παραγωγικής AI στον χώρο της μουσικής, αφετέρου δε, την αδυναμία του κοινού, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, να αντιληφθεί την φύση του μουσικού περιεχομένου που καταναλώνει (Deezer, Ipsos, 2025).

Το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο προβλέπει σημαντικούς μηχανισμούς αντιμετώπισης αυτών των νέων φαινομένων, χωρίς ωστόσο να μπορεί να εξαλείψει πλήρως τις γκρίζες ζώνες που δημιουργεί η ταχεία τεχνολογική εξέλιξη.

Ως εκ τούτου, η αποτελεσματική διαχείριση αυτού του νέου τοπίου καθιστά επιτακτική την συστηματική και ευέλικτη εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων, και την συνεχή αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, με γνώμονα την ουσιαστική διασφάλιση των δικαιωμάτων των δημιουργών και ερμηνευτών.

Πέραν της νομικής αξιολόγησης της χρήσης προστατευόμενων έργων για την εκπαίδευση των μοντέλων AI, αλλά και για την παραγωγή νέου περιεχομένου, ανακύπτουν παράλληλα, σημαντικά ζητήματα ηθικής φύσεως. Η εκμετάλλευση του δημιουργικού έργου, και κυρίως, η αξιοποίηση της φωνής και της καλλιτεχνικής ταυτότητας των δημιουργών, θέτει ζητήματα σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της προσωπικότητας, και της καλλιτεχνικής έκφρασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση των νομικών προκλήσεων που συνεπάγεται η εμφιλοχώρηση της παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης στην μουσική βιομηχανία, καθιστά επιβεβλημένη την ενδυνάμωση και επικαιροποίηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στην κατοχύρωση της φωνητικής ταυτότητας αλλά και της εν γένει καλλιτεχνικής υπόστασης, στην επιβολή αυστηρών προτύπων διαφάνειας αναφορικά με την εκπαίδευση και χρήση αλγοριθμικών συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, σε συνάρτηση με την διαμόρφωση μηχανισμών αδειοδότησης, που θα καθιστούν δυνατή την καταβολή δίκαιης και προσήκουσας αμοιβής των δικαιούχων.

Συγχρόνως, οι πρόσφατες επιχειρηματικές συμπράξεις μεταξύ εταιρειών AI, αναγάγουν την συμβατική αδειοδότηση (licensing) σε βασική συνιστώσα του ρυθμιστικού πλαισίου, εξισορροπώντας την τεχνολογική καινοτομία, με την διασφάλιση των ηθικών και περιουσιακών δικαιωμάτων των καλλιτεχνών.

1. Κατοχύρωση της φωνητικής και καλλιτεχνικής ταυτότητας.

Η αλματώδης ανάπτυξη των τεχνολογιών της τεχνητής νοημοσύνης, και οι εξ αυτών απορρέουσες ευρείες δυνατότητες, συμπεριλαμβανομένης της κλωνοποίησης φωνής (voice cloning), καθιστούν επιβεβλημένη την αναβάθμιση του επιπέδου προστασίας της φωνής, και της καλλιτεχνικής ταυτότητας των ερμηνευτών και εκτελεστών.

Σε επίπεδο εθνικού δικαίου, η φωνή (ως έκφανση της προσωπικότητας) προστατεύεται αφενός μεν, στο πλαίσιο του δικαιώματος της προσωπικότητας (Αστικός Κώδικας, άρθρο 57), αφετέρου δε, στο πλαίσιο της διάταξης περί συγγενικών δικαιωμάτων επί της ερμηνείας τους (Ν. 2121/1993, άρθρο 46). Σε επίπεδο ενωσιακού δικαίου, δεδομένης της έλλειψης ενός αυτοτελούς δικαιώματος επί της φωνής, η προστασία ερείδεται στις διατάξεις περί προστασίας της προσωπικότητας, καθώς επίσης και στις διατάξεις του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων (Οδηγία 2001/29/EK, άρθρο 2). Στις ΗΠΑ δε, η αντιμετώπιση του ζητήματος των μη εξουσιοδοτημένων ψηφιακών αναπαραστάσεων (digital replicas), έχει αναδειχθεί σε αντικείμενο μείζονος νομικού προβληματισμού (U.S. Copyright Office, 2024).

Με βάση λοιπόν τα προεκτεθέντα, κρίνεται επιβεβλημένη η θέσπιση ως υποχρεωτικής, της προηγούμενης ρητής συγκατάθεσης του ερμηνευτή, για οποιαδήποτε ψηφιακή αναπαραγωγή ή εκμετάλλευση της φωνής του, κυρίως όταν με την χρήση της τεχνολογίας δύναται να δημιουργηθεί στο κοινό εσφαλμένη εντύπωση ως προς την πραγματική συμβολή του σε ένα έργο. Επιπλέον, η δυνατότητα συμβατικής αδειοδότησης της φωνής, με σαφώς οριοθετημένους όρους αναφορικά με τον σκοπό, την έκταση και την διάρκεια της χρήσης, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πλαίσιο προστασίας του ερμηνευτή, από μη εξουσιοδοτημένη ή καταχρηστική αξιοποίηση στοιχείων της καλλιτεχνικής του ταυτότητας.

2. Διαφάνεια και ενημέρωση ως προς την χρήση AI.

Η διείσδυση της παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης στο πεδίο της μουσικής βιομηχανίας, καθιστά επιτακτική την ανάγκη για διεύρυνση των απαιτήσεων διαφάνειας όσον αφορά την προέλευση του παραγόμενου μουσικού αποτελέσματος.

Συναφώς, το άρθρο 50 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1689 (AI Act) θεσπίζει ένα αυστηρό πλέγμα υποχρεώσεων διαφάνειας, αφορώσες τόσο το πλήρως συνθετικό, όσο και το ουσιωδώς τροποποιημένο ηχητικό περιεχόμενο, καθώς και τις τεχνολογίες βαθείας παραποίησης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο, 2024, Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689, άρθρο 50). Εν προκειμένω, η πληρέστερη και σαφέστερη ενημέρωση του κοινού ως προς την πραγματική συμβολή συγκεκριμένου καλλιτέχνη στην δημιουργική διαδικασία, καθώς και ως προς την πατρότητα του τελικού μουσικού αποτελέσματος, θα μπορούσε να περιορίσει τις πιθανότητες σύγχυσης του κοινού. Παράλληλα, η σαφής οριοθέτηση μεταξύ ανθρώπινης πρωτογενούς δημιουργίας και περιεχομένου παραχθέντος ή διαμορφωθέντος μέσω συστήματος τεχνητής νοημοσύνης, μέσω ενός συστήματος σήμανσης, αποτελεί αναγκαίο όρο για την εδραίωση συνθηκών διαφάνειας και θεμιτού ανταγωνισμού στον τομέα της μουσικής παραγωγής.

3. Διασφάλιση αδειοδότησης και δίκαιης αμοιβής.

Στην παρούσα φάση, τόσο η εκπαίδευση των μοντέλων AI , όσο και η παραγωγή μουσικού περιεχομένου μέσω συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, αναπτύσσονται σε ένα περιβάλλον ασαφούς νομικής οριοθέτησης. Παρά την προσφυγή στις προβλεπόμενες εξαιρέσεις (Text and Data Mining στην ΕΕ, και Fair Use στις ΗΠΑ), προς το παρόν δεν έχει διαμορφωθεί ένα σαφές και συστηματικά διαρθρωμένο πλαίσιο, που να

αποσαφηνίζει την έκταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των εμπλεκόμενων μερών, ήτοι να καθορίζει με ακρίβεια τα όρια επιτρεπτής χρήσης έργων, ερμηνειών και φωνών, με αποτέλεσμα οι σχετικές αμφισβητήσεις να επιλύονται συχνά μέσω της δικαστικής οδού.

Η αναγκαιότητα για την διαμόρφωση ενός σαφούς και λειτουργικού πλέγματος κανόνων αδειοδότησης και προσήκουσας αμοιβής, ενισχύεται περαιτέρω και από την αντίληψη του ίδιου του κοινού.

Σύμφωνα με την έρευνα των Deezer και Ipsos, που μνημονεύτηκε και ανωτέρω, το 65% των ερωτηθέντων τάσσεται κατά της χρήσης προστατευόμενου περιεχομένου για την εκπαίδευση μουσικών μοντέλων AI, ενώ το 73% χαρακτηρίζει ανήθικη την χρήση του, χωρίς την σαφή έγκριση του αρχικού δημιουργού (Deezer, Ipsos, 2025). Καθίσταται λοιπόν πρόδηλο, ότι τα δεδομένα ευρήματα συνηγορούν υπέρ της διαμόρφωσης ενός αυστηρού ρυθμιστικού πλαισίου.

Λαμβανομένης λοιπόν υπόψη της αοριστίας του ισχύοντος αδειοδοτικού καθεστώτος, κρίνεται ενδεδειγμένη η υιοθέτηση ενός σαφούς κανονιστικού συστήματος, στο πλαίσιο του οποίου θα καθορίζεται με ακρίβεια το αντικείμενο της χρήσης (αν δηλαδή πρόκειται να χρησιμοποιηθεί το μουσικό έργο για την εκπαίδευση του μοντέλου ή για αναπαραγωγή ή προσομοίωση της φωνής του εκάστοτε καλλιτέχνη), οι προϋποθέσεις και το εύρος της δεδομένης χρήσης, καθώς επίσης και εύλογη αμοιβή για δημιουργούς και ερμηνευτές.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, δημιουργείται ένα σταθερό νομικό περιβάλλον, περιορίζονται οι νομικές αμφισβητήσεις, και προωθείται η τεχνολογική καινοτομία.

Ειδικότερα σε σχέση με την αμοιβή των δικαιούχων, έχει προταθεί η θέσπιση ειδικού δικαιώματος αμοιβής των δικαιούχων, για την χρήση προστατευόμενου υλικού από τα συστήματα AI. Πιο συγκεκριμένα, έχει υποστηριχθεί ότι η χρήση προστατευόμενου υλικού ως training data, ακόμα και στην περίπτωση που αυτή η χρήση εμπίπτει στην εξαίρεση της εξόρυξης κειμένων και δεδομένων, δεν θεμελιώνει αυτοδικαίως δικαίωμα αμοιβής των δημιουργών. Υπό τα δεδομένα αυτά, έχει προταθεί η θέσπιση μηχανισμού προσήκουσας αμοιβής, ο οποίος θα συναρτάται με τις επιμέρους φάσεις input και output, δηλαδή το στάδιο της εκπαίδευσης του μοντέλου, και του παραγόμενου αποτελέσματος αντιστοίχως, ιδιαιτέρως στις περιπτώσεις όπου το παραγόμενο αποτέλεσμα δύναται να υποκαταστήσει την ανθρώπινη δημιουργία. Κατ' αυτόν τον τρόπο είναι δυνατόν να

επιτευχθεί μια δικαιότερη κατανομή των εσόδων, που προκύπτουν από την αξιοποίηση της ανθρώπινης δημιουργίας στο πλαίσιο της λειτουργίας συστημάτων AI (Μωραΐτης, 2025).

4. Η συμβατική αδειοδότηση ως μέσο εξισορρόπησης συμφερόντων.

Με στόχο την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας την ψηφιακή εποχή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατύπωσε σειρά συστάσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι ευρωβουλευτές καλούν την Επιτροπή να διαμορφώσει μια νέα αγορά αδειοδότησης για υλικό προστατευόμενο από τις διατάξεις της πνευματικής ιδιοκτησίας, μεταξύ άλλων μέσω εθελοντικών συμφωνιών συλλογικής αδειοδότησης ανά τομέα, στις οποίες θα μπορούν να συμμετέχουν μεμονωμένοι δημιουργοί και μικρομεσαίες επιχειρήσεις (Lawspot, 2026).

Μια τέτοια κατεύθυνση, μέσω της οποίας θα επιτευχθεί η νόμιμη πρόσβαση των συστημάτων AI σε προστατευόμενο περιεχόμενο, υπό σαφώς καθορισμένους όρους, με παράλληλη διασφάλιση των συμφερόντων των δικαιούχων, φαίνεται ήδη να βρίσκει πρακτική εφαρμογή στην αγορά, όπως αποτυπώνεται στις πρόσφατες συμφωνίες μεταξύ της Universal Music Group και της Udio, καθώς και μεταξύ της Warner Music Group και της Suno, οι οποίες επέλεξαν να ακολουθήσουν την οδό του εξωδικαστικού συμβιβασμού και της δημιουργίας επιχειρηματικών συμπράξεων.

Αναλυτικότερα, η UMG προχώρησε σε εξωδικαστικό συμβιβασμό και σε συμφωνία με την πλατφόρμα Udio, με την οποία προβλέπεται η δημιουργία μιας 'ελεγχόμενης' (walled-garden) πλατφόρμας, παραγωγικής AI μουσικής, στηριζόμενης σε αδειοδοτημένο περιεχόμενο, και σε μηχανισμούς αποζημίωσης των καλλιτεχνών, τόσο για την εκπαίδευση των μοντέλων, όσο και για τα outputs. Ανάλογη κατεύθυνση ακολούθησε και η Warner Music Group, μέσω της συμφωνίας της με την Suno, για την ανάπτυξη αδειοδοτημένων μοντέλων, και μιας νέας πλατφόρμας μουσικής AI «next-generation licenced AI music platform», με την προαιρετική συμμετοχή καλλιτεχνών, και την αντίστοιχη αμοιβή τους (Reuters, 2025a, Reuters, 2025b).

Με βάση λοιπόν τα ανωτέρω, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η καθιέρωση της συμβατικής αδειοδότησης θα μπορούσε να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, επιτρέποντας την αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης επί τη βάση ενός προκαθορισμένου πλαισίου, συμφιλιώνοντας μ' αυτόν τον τρόπο την ανάγκη των εταιρειών AI για πρόσβαση σε προστατευόμενο υλικό, με την ανάγκη των

καλλιτεχνών για διασφάλιση δίκαιης αμοιβής για την εκμετάλλευσή του.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, ενδεχομένως, να μπορούσε να προταθεί και η θέσπιση ενός μηχανισμού συλλογικής αδειοδότησης για την χρήση προστατευόμενων μουσικών έργων από συστήματα AI. Ένας τέτοιος μηχανισμός θα μπορούσε να προβλέπει προκαθορισμένες προϋποθέσεις αδειοδότησης και αμοιβής, και θα περιόριζε τις επιμέρους διαπραγματεύσεις των εταιρειών AI με τους δικαιούχους.

Εν κατακλείδι, ένας τέτοιος μηχανισμός θα απλοποιούσε συνολικά την διαδικασία αδειοδότησης, θα περιόριζε σημαντικά την διαπραγματευτική επιβάρυνση, και θα ενίσχυε, κατ' επέκταση, την ασφάλεια δικαίου ως προς την χρήση προστατευόμενου περιεχομένου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιχείρησε να αναδείξει την σύνθετη σχέση μεταξύ της διείσδυσης της τεχνητής νοημοσύνης στον κλάδο της μουσικής, και των νέων νομικών ζητημάτων που αυτή συνεπάγεται στο πλαίσιο του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας. Από την διερεύνηση του υφιστάμενου ενωσιακού και εθνικού κανονιστικού πλαισίου, προκύπτει με σαφήνεια ότι οι θεμελιώδεις αρχές του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας, εξακολουθούν να συνιστούν το βασικό σημείο αναφοράς για την αντιμετώπιση των αναφύομενων νομικών αμφισβητήσεων, χωρίς, ωστόσο, να καθιστούν πάντοτε εφικτή την ασφαλή νομική αντιμετώπιση. Αντιστοίχως, η εξέταση της αμερικανικής έννομης τάξης, καθιστά εμφανές ότι παρά την ευελιξία που παρέχει η εφαρμογή του δόγματος fair use, εντούτοις διατηρείται σημαντικός βαθμός αβεβαιότητας ως προς την έκταση της επιτρεπτής χρήσης προστατευόμενου περιεχομένου από τα συστήματα της τεχνητής νοημοσύνης.

Εντός αυτού του πλαισίου, ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει η διάκριση μεταξύ του σταδίου εισόδου των δεδομένων (input stage), και του σταδίου του παραγόμενου αποτελέσματος (output stage). Η διαδικασία του πρώτου σταδίου, ήτοι της εκπαίδευσης των μοντέλων AI, θέτει ζητήματα αναφορικά με την εφαρμογή των εξαιρέσεων για την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων, την αδειοδότηση, την προσήκουσα αμοιβή των δικαιούχων, και τις υποχρεώσεις διαφάνειας και λογοδοσίας των παρόχων των συστημάτων AI, χωρίς ωστόσο να παρέχεται μια ολιστική ρύθμιση του ζητήματος της θεμιτής χρήσης, και της αμοιβής των δικαιούχων για τα έργα που αξιοποιούνται κατά το στάδιο αυτό.

Παράλληλα, η διαδικασία του σταδίου του παραγόμενου αποτελέσματος θέτει ζητήματα διαφορετικής φύσεως, κυρίως στις περιπτώσεις όπου το παραγόμενο αποτέλεσμα εμφανίζει σημαντικές ομοιότητες με έργα προγενέστερης δημιουργίας, ή ενσωματώνει χαρακτηριστικά που αντανakλούν χαρακτηριστικά του ύφους και της καλλιτεχνικής ταυτότητας συγκεκριμένων δημιουργών. Ειδικότερη πτυχή του ζητήματος αποτελεί η τεχνητή αναπαραγωγή ή κλωνοποίηση της φωνής ερμηνευτών, δεδομένου ότι η φωνή συνιστά στοιχείο άρρηκτα συνδεδεμένο με την καλλιτεχνική τους ταυτότητα και την εμπορική τους αξία. Η συνθήκη αυτή καθιστά επιτακτική την ανάγκη αυστηροποίησης του θεσμικού πλέγματος προστασίας της φωνής, έναντι της μη αδειοδοτημένης εμπορικής εκμετάλλευσης.

Προς την κατεύθυνση αυτή, η ενίσχυση του μηχανισμού αδειοδότησης για την εκμετάλλευση φωνών, ηχογραφήσεων και μουσικών έργων από συστήματα AI, θα μπορούσε να συντελέσει στην καθιέρωση ενός σαφούς, ενιαίου και προβλέψιμου ρυθμιστικού πλαισίου.

Η αδειοδότηση, σε συνάρτηση με σαφείς όρους χρήσης, πρόβλεψη δίκαιης αμοιβής, και ενίσχυση της διαφάνειας, θα μπορούσε να βελτιστοποιήσει την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της τεχνητής νοημοσύνης, κατοχυρώνοντας συγχρόνως τα έννομα συμφέροντα, και τα οικονομικά δικαιώματα των δημιουργών και ερμηνευτών.

Ωστόσο, πέραν της νομικής διάστασης της συγκεκριμένης προβληματικής, όπως αυτή αναλύθηκε ανωτέρω, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η ευρύτερη ηθική του διάσταση, ιδιαίτερα ως προς τον σεβασμό της ανθρώπινης δημιουργικότητας, και της καλλιτεχνικής υπόστασης.

Συμπερασματικά, το διακύβευμα για την σύγχρονη έννομη τάξη, δεν έγκειται στο δίλημμα μεταξύ τεχνολογικής προόδου και προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά στην επίτευξη μιας ισορροπίας, η οποία θα εξασφαλίζει την ταυτόχρονη προώθηση νέων τεχνολογικών εφαρμογών, με την διαφύλαξη των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των δημιουργών.

Συνελόντι ειπείν, το νέο προσαρμοσμένο ρυθμιστικό πλαίσιο, οφείλει να αξιοποιήσει την τεχνητή νοημοσύνη ως μοχλό δημιουργικής ανάπτυξης, θέτοντας ταυτόχρονα ασφαλιστικές δικλείδες, προκειμένου η τεχνολογική έξαρση να μην αποβεί εις βάρος των προστατευόμενων δικαιωμάτων και των οικονομικών απολαβών των δημιουργών και των ερμηνευτών.

Ίσως, τελικά, ο πυρήνας του προβληματισμού να έγκειται στην αξία και στην ανάγκη διαφύλαξης της ανθρώπινης δημιουργικής έκφρασης και ταυτότητας, ακόμα και σ' ένα διαρκώς εξελισσόμενο τεχνολογικό περιβάλλον. Υπό αυτήν την έννοια, οι στίχοι του Γιώργου Σεφέρη από το "Θερινό Ηλιοστάσι" αποκτούν ιδιαίτερη σημασία:

*« Τ' άσπρο χαρτί μιλά με τη φωνή σου,
την δική σου φωνή όχι εκείνη που σ' αρέσει,
μουσική σου είναι η ζωή αυτή που σπατάλησες»*

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αστικός Κώδικας: Άρθρο 57 - Δικαίωμα στην προσωπικότητα (1946) Προεδρικό Διάταγμα 456/1984, ΦΕΚ Α΄ 164/24.10.1984. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Βαγενά, Ε. (2024). «Η χρήση έργων ως δεδομένων εκπαίδευσης συστημάτων AI». Lawspot. Διαθέσιμο στο: <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/i-hrisi-ergon-os-dedomenon-ekpaideysis-systimaton-ai>.

Βασιλικοπούλου, Α. : *Legislation and Regulation of AI Systems* (2025). Διαθέσιμο στο: <https://visiblemachines.gr/en/opinions>.

Briot, J.P., Hadjeres, G. and Pachet, F. : *Deep Learning Techniques for Music Generation* (2019) Cham: Springer Available at: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-70163-9>.

Copyright Act of 1976, Pub. L. No. 94-553, 90 Stat. 2541 (1976). Available at: Cornell Legal Information Institute.

Deezer, 2025. *Deezer/Ipsos survey: 97% of people can't tell the difference between fully AI-generated and human made music – clear desire for transparency and fairness for artists.* [online] Deezer Newsroom. Available at: <https://newsroom-deezer.com/2025/11/deezer-ipsos-survey-ai-music/>.

Galis T : *AI και κλωνοποίηση φωνής: Ποιος έχει δικαίωμα στη φωνή σου;* (2026). Διαθέσιμο στο: <https://www.broadcastnews.gr/opinions/ai-kai-klonopoiisi-fonis-poios-echei-dikaioma-sti-foni-sou>.

Ένωση Ελλήνων Νομικών e-Θέμις, επιμ. (2014). *Δίκαιο & Οικονομία: Innovation Law.* Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2020): *Τι είναι η τεχνητή νοημοσύνη και πώς χρησιμοποιείται;* Διαθέσιμο στο: <https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20200827STO85804/ti-einai-i-techniti-noimosuni-kai-pos-chrisimopoietai>.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Επιτροπή Νομικών Θεμάτων - JURI) (2025): *Draft Report on Copyright and generative artificial intelligence – opportunities and challenges (2025/2058(INI)), Rapporteur: Axel Voss.* Available at: [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2025/2058\(INI\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2025/2058(INI)).

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2001): *Οδηγία 2001/29/EK της 22ας Μαΐου 2001 για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας* Επίσημη Εφημερίδα, L 167/10. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0029>.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2006): *Οδηγία 2006/116/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου*

2006, για την διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων (κωδικοποίηση), Επίσημη Εφημερίδα, L 372. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32006L0116>.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2024): Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 της 13ης Ιουνίου 2024 για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, L 2024/1689, 12 Ιουλίου. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32024R1689>.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2019) : Οδηγία (ΕΕ) 2019/790 της 17ης Απριλίου 2019 για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά. Επίσημη Εφημερίδα, L 130/92. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32019L0790>.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2020): Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 20ής Οκτωβρίου 2020 σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας για την ανάπτυξη τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης (2020/2015(INI)). Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, C 404/129. [Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52020IP0277>.

Grewal, D., Satornino, C.B., Guha, A., Schweiger, E.B., Goodstein, R.C., Roggeveen, A.L. and Kroschke, M. : *How generative AI is shaping the future of marketing* (2025) *Journal of the Academy of Marketing Science*, Available at: <https://doi.org/10.1007/s11747-024-01064-3>.

Jougleux, P. (2020). *Ευρωπαϊκό Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας: Πνευματική ιδιοκτησία, σήματα, σχέδια, ευρεσιτεχνίες, ειδικά καθεστώτα*. Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Καλλινίκου, Δ. (2000). *Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα*. Αθήνα: Δίκαιο & Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας.

Καλογιάννης, Μ. (2023). «Τεχνητή Νοημοσύνη – Το τέλος της μουσικής;». *HuffPost Greece*. Διαθέσιμο στο: <https://www.huffingtonpost.gr/22os-eonas/techniti-noimosini-to-telos-tis-mousikis/>.

Landgericht Hamburg: *Robert Kneschke v. LAION e.V.*, Case No. 310 O 227/23 (2024) Judgment of 27 September. Available at: <https://www.euipo.europa.eu/en/law/recent-case-law/germany-hamburg-district-court-310-o-22723-laion-v-robert-kneschke>.

Lawspot, ΕΕ: *Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και προστασία των δημιουργών στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης* (2026), Διαθέσιμο στο: <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/ee-dikaionomata-pnevmatikis-idioktisias-kai-prostasia-ton-dimioyrgon-stin-epohi-tis-tehnitis>.

Moran, B. and Vezina, B. (2020) ‘ Artificial Intelligence and Creativity: Why we ‘re Against Copyright Protection for AI-Generated Output’, Creative Commons, 10 August. Available at: <https://creativecommons.org/2020/08/10/no-copyright-protection-for-ai-generated-output/>.

OECD: *Intellectual Property Issues in Artificial Intelligence Trained on Scraped Data* (2025) OECD Publishing. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/intellectual-property-issues-in-artificial-intelligence-trained-on-scraped-data_d5241a23-en.html.

Μάνθος, Α.Φ. (2015) *Πνευματική ιδιοκτησία: διαγράμματα - ερμηνευτικά σχόλια - υποδείγματα*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Μαράντου, Δ. : *Η χρήση προστατευόμενων έργων στην εκπαίδευση μοντέλων Τεχνητής Νοημοσύνης* (2025) Διαθέσιμο στο: <https://daily.nb.org>.

Mökander, J., Sheth, M., Watson, D. and Floridi, L. : *Models for Classifying AI Systems: The Switch, the Ladder, and the Matrix* (2023) *Minds and Machines*. Available at: <https://doi.org/10.1007/s11023-022-09620-y>.

Mouriquand, D. and Associated Press: *World's biggest music labels sue AI song-generators for copyright infringement* (2024) Available at: <https://www.euronews.com/culture/2024/06/25/worlds-biggest-music-labels-sue-ai-song-generators-for-copyright-infringement>.

Mycka, J. and Mańdziuk, J. : *Artificial intelligence in music: recent trends and challenges* (2025) *Neural Computing and Applications*. Available at: <https://doi.org/10.1007/s00521-024-10555-x>.

Μωραΐτης, Μ. : *Πνευματική Ιδιοκτησία και Τεχνητή Νοημοσύνη: πρόταση για τη θέσπιση ενός δικαιώματος αμοιβής των δημιουργών* (2025). Διαθέσιμο στο: Nomarchia.gr.

Νόμος 4481/2017: *Συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων και άλλα θέματα αρμοδιότητας Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού*. ΦΕΚ Α΄ 100/20.7.2017. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Νόμος 2121/1993: *Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα* (1993) ΦΕΚ Α΄ 25/4.3.1993. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Ρακοπούλου, Λ. : *Η μάχη για τα πνευματικά δικαιώματα στην εποχή του AI* (2026) Διαθέσιμο στο: <https://daily.nb.org>.

Reuters, 2025. *Universal Music settles copyright dispute with AI firm Udio*. [online] Available at: <<https://www.reuters.com/business/media-telecom/universal-music-settles-copyright-dispute-with-ai-firm-udio-2025-10-30/>>.

Reuters, 2025b. *Warner Music Group settles copyright case with Suno for licensed AI music*. [online] Available at: <<https://www.reuters.com/legal/litigation/warner-music-group-settles-copyright-case-with-suno-licensed-ai-music-2025-11-25/>>.

Rosati, E. (2021) *Copyright in the Digital Single Market: Article-by-Article Commentary to the Provisions of Directive 2019/790*. Oxford: Oxford University Press. Available at: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198858591.001.0001>.

Russell, L. : *AI Drake and The Weeknd: Song called Heart On My Sleeve - made with cloned voices - removed from streaming services* (2023) Available at: <https://news.sky.com/story/ai-drake-and-the-weeknd-song-called-heart-on-my-sleeve-made-with-cloned-voices-removed-from-streaming-services-12860142>.

Sag, M. : *Fairness and Fair Use in Generative AI* (2024) *Fordham Law Review*, 92(5) Available at: <https://ir.lawnet.fordham.edu/flr/vol92/iss5/7/>.

Senftleben, M. (2004). *Copyright, Limitations and the Three-Step Test: An Analysis of the Three-Step Test in International and EC Copyright Law*. The Hague: Kluwer Law International. Available at: <https://law-store.wolterskluwer.com/s/product/copyright-limitations-the-three-step-test/01t0f00000J3aIPAAR>.

Schedl, M., Knees, P., McFee, B. and Bogdanov, D. : *Music Recommendation Systems: Techniques, Use Cases, and Challenges* (2022) Στο: Ricci, F., Rokach, L. and Shapira, B. (επιμ.) *Recommender Systems Handbook*. 3η έκδ. New York: Springer. Available at: https://doi.org/10.1007/978-1-0716-2197-4_24.

Sobel, B. : *A Taxonomy of Training Data: Disentangling the Mismatched Rights, Remedies, and Rationales for Restricting Machine Learning* (2020) SSRN Electronic Journal. Available at: <https://ssrn.com/abstract=3695287>.

Σταματούδη, Ε., επιμ. (2025). *Πνευματική ιδιοκτησία: Ερμηνεία κατ' άρθρο Ν 2121/1993*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Strowel, A. : *ChatGPT and Generative AI Tools: Theft of Intellectual Labor?* (2023) *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 54(4). Available at: <https://doi.org/10.1007/s40319-023-01320-1>.

Συνανίδου, Μ. : *Τεχνητή Νοημοσύνη: Η (νέα) ευρωπαϊκή προσέγγιση* (2021). Διαθέσιμο στο: <https://lawyermagazine.gr>.

Τσότσου, Α. (2025), *Η Τεχνητή Νοημοσύνη στο εδώλιο με 48 αγωγές δημιουργών: Πώς η δικαιοσύνη θα κρίνει το μέλλον της AI*, Διαθέσιμο στο: <https://daily.nb.org>.

Frith, S. and Marshall, L., eds. (2004). *Music and Copyright*. 2nd ed. Edinburgh: Edinburgh University Press. Available at: <https://edinburghuniversitypress.com/book-music-and-copyright.html>.

U.S. Copyright Office: *Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by Artificial Intelligence* (2023) *Federal Register*, 88 FR 16190, 16 Μαρτίου. Available at: <https://www.federalregister.gov/documents/2023/03/16/2023->

[05321/copyright-registration-guidance-works-containing-material-generated-by-artificial-intelligence.](https://www.copyright.gov/docs/zarya-of-the-dawn.pdf)

U.S. Copyright Office: *Zarya of the Dawn* (Registration # VAu001480196): *Decision Letter on Cancellation* (2023) Review Board of the United States Copyright Office, 21 Φεβρουαρίου. Available at: <https://www.copyright.gov/docs/zarya-of-the-dawn.pdf>.

U.S. Copyright Office: *Copyright and Artificial Intelligence, Part 1: Digital Replicas* (2024) Washington, D.C.: U.S. Copyright Office. Available at: <https://www.copyright.gov/ai/reports/2024-digital-replicas-report.pdf>.

U.S. Copyright Office: *Copyright and Artificial Intelligence, Part 2: Copyrightability* (2025) Washington, D.C.: U.S. Copyright Office. Available at: <https://www.copyright.gov/ai/>.

Χίου, Θ. : *Πνευματική Ιδιοκτησία και Παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη: Νομικά ζητήματα από την εκπαίδευση μοντέλων παραγωγικής ΤΝ με χρήση προστατευόμενων έργων* (2025) Αθήνα: [Νομική Βιβλιοθήκη](#).

Χίου, Θ. : *Είναι η αλγοριθμική δημοσιογραφία ένα νέο πεδίο προστασίας για το συγγενικό δικαίωμα επί εκδόσεων τύπου (άρθρο 51B Ν 2121/1993);* (2024) *Δίκαιο Τεχνολογίας & Επικοινωνίας*, 4/2024. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

NΟΜΟΛΟΓΙΑ

A&M Records, Inc. v. Napster, Inc., 239 F.3d 1004 (2001), U.S. Court of Appeals for the Ninth Circuit. Available at: Justia Law.

Authors Guild, Inc. v. HathiTrust (2014) 755 F.3d 87 (2d Cir.).

Authors Guild, Inc. v. Google, Inc. (2015) 804 F.3d 202 (2d Cir.).

***Bălan v. Moldova* (2008)**. Application no. 19247/03. European Court of Human Rights, 29 January 2008.

Bezpečnostní softwarová asociace — Svaz softwarové ochrany v Ministerstvo kultury, Case C-393/09 (2010), Court of Justice of the European Union, ECLI:EU:C:2010:816 Available at: [EUR-Lex](#).

Cofemel — Sociedade de Vestuário SA V G-Star Raw CV, Case C-683/17 (2019), Court of Justice of the European Union, ECLI:EU:C:2019:721. Available at: [EUR-Lex](#).

Football Association Premier League Ltd and Others v QC Leisure and Others, and Karen Murphy v Media Protection Services Ltd, *Joined Cases C-403/08 and C-*

429/08 (2011), Court of the European Union, ECLI:EU:C:2011:631. Διαθέσιμο στο: [EUR-Lex](#).

Getty Images (US) Inc and Others v Stability AI Ltd, Case No. IL-2023-000007 (2023, High Court of Justice, Intellectual Property List (ChD). Available at: [Judiciary UK](#).

Infopaq International A/S V Danske Dagblades Forening, Case C-5/08 (2009), Court of Justice of the European Union, ECLI: EU:C:2009:465. Available at: [EUR-Lex](#).

Naruto v. Slater, 888 F.3d 418 (2018), No 16-15469, U.S. Court of Appeals for the Ninth Circuit.

Painer v Standard VerlagsGmbH κ.λπ., Case C-145/10 (2011), Court of Justice of the European Union, ECLI:EU:C:2011:798. Available at: [EUR-Lex](#).

Pelham GmbH, Moses Pelham, Martin Haas V Ralf Hütter, Florian Schneider-Esleben, Case C-476/17 (2019) Court of justice of the European Union, ECLI:EU:C:2019:624. Available at: [InfoCuria](#).

Stephen Thaler v. Shira Perlmutter, 687 F. Supp. 3d 140 (2023), Case No. 1:22-cv-01564, U.S. District Court for the District of Columbia. Available at: [BitLaw](#).

The New York Times Company v. Microsoft Corporation, OpenAI, Inc. et al., Case No. 1:23-cv-11195 (2023), U.S. District Court for the Southern District of New York. Available at: [Hedgepeth Heredia Law PDF](#).

Thomson Reuters Enterprise Centre GmbH and West Publishing Corp. v. ROSS Intelligence Inc., ,765 F. Supp. 3d 382 (D.Del.)Case No. 1:20-cv-00613-SB (2025) Available at: [CourtListener](#).

UMG Recordings, Inc et al. v. Suno, Inc. et al., Case No. 1:24-cv-11611-FDS (2024), U.S. District Court for the District of Massachusetts. Available at: [RIAA Official PDF](#).

UMG Recordings, Inc. et al. v. Uncharted Labs, Inc. (d/b/a Udio), Case No. 1:24-cv-04777 (2024), District Court for the Southern District of New York. Available at: [RIAA Official PDF](#).

